

Domoljub

V Ljubljani 18. septembra 1940

Cena 53 . Štev. 38

Draginja - „Dol s farji“

Kaj danes ljudje govore? O vojski in z njo povezani draginji. Spregovorimo še mi o draginji par besed. Napisati hočemo te vrstice samo v premišljevanje, ne da bi hoteli koga za kar koli pridobiti ali navduševati. Danes se namreč napiše, pa še več govori polne besed, ki so samo za hujkanje in razburjanje, nikomur pa ne koristijo. To hujkanje pa spremlja marsikdaj tudi krivično natočevanje in sumničenje.

Kaj so vzroki draginje?

Kadar kakega blaga malo pripeljejo na trg, je dražje kot takrat, ko ga je dovolj. To je staro pravilo. Prvi vzrok draginje je, da nekaterih stvari ni več na trg ali le v mali množini. Mi smo pač v Evropi, ki se vojskuje. Dva naša največja soseda sta v vojski z Anglijo, ki obvladuje morje. Ti so, naravno zaprli dovoz tega vojskujočima se državam, s tem pa tudi nam. Tistih stvari, ki smo jih dobivali čez morje, ne dobimo več. Te so se naravno podražile in jih bo tudi zmanjkalo, kolikor ne bomo našli nadomestila doma. To pa je poleglo za seboj tudi cene drugim predmetom. To bi bil en vzrok. Drugi je ta: Danes s tujim svetom kupujemo pravzaprav le še v blagu, ne v denarju. Če hočemo stroje, damo živino, sadje, baker, les itd. Če hočemo živeti, moramo trgovati z blagom in izvažati. Vojskujoči se plačajo dobro, zato pa grede tudi doma cene kvišku. Onih stvari, ki so šle čez morje, ne prodamo več, zato hočemo čim več drugih spravili v denar ali bolje povedano v drugo blago.

Mi smo v sredi vojskujočih se držav in tudi naša žuječnost na mejah stane. Država plačuje več kot je drugikat. Kje pa so njeni večji dohodki? Nezaupanje do državnega gospodarjenja vstaja in s tem nezaupanje tudi do denarja. Ljudje, ki imajo denar, kupujejo in preplačujejo vseh vrst blago, zemljo, hiše itd. S tem pa dvigajo vsem pridelkom in izdelkom cene. Mnogi imajo v kosteh še strah iz svetovne vojne, ko je denar toliko zgubil na vrednosti. Strah pa je zmeraj slab gospodar.

Ne smemo pa pozabiti seveda še dveh stvari, ki mnogo pomenita ravno pri draginji. Prvo so spekulanti, ki bi radi hitro obogateli. Ljudsko zadrego izrabljajo v svoj pritrinani in nepošteni dobiček. Vsakemu človeku privoščimo, če zasluži. In trgovec mora zaslužiti pri prodaji blaga. To je njegovo življenje. Toda vsak dobiček mora biti tak, da ne pomeni oduročitve. Drugič je delo trgov-

čev, da res trguje, ne pa, da morda blago skriva. Tak, ki odira in tak, ki skriva, da bi kasneje odiral, ta dva delata narobe in namenoma ženeta cene kvišku. Poudariti pa moramo brž tu, da mnogim trgovcem ljudje v svoji razburjenosti delajo krivico in njihove morda resnično napake pretiravajo. In kdo mora paziti, da spekulanti ne morejo delati škode? — Javna oblast Ta bi morala skrbeti za red na vseh poljih. Tu pa je nov vzrok draginje, ki se imenuje nered. Imeli smo uredbe, ki so navajale srbske kmete, naj ne prodajo pšenice. Rečeno je bilo namreč, da dobe za 100 kg 250 din, če jo brž prodajo, če kasneje, pa toliko in toliko več. Jasno, da nihče ni hotel brž prodati. Prav tako je jasno, da so se tisti, ki so dali tako uredbo, sami ustrašili in prišli z novo, ki je govorila ravno nasprotno. Ta brezglavost povzroča nered, nered pa množi draginjo.

Bodimo pravični!

Ali boste srbskega kmeta obsodili, če pri taki uredbi ni pripeljal blaga brž na trg? Tudi on ima pravico zaslužiti in uredba mu je dajala v vsem prav. Prav tako je krivično obsojati kar na debelo našega kmeta, če zahteva danes precej več za drva, kot je včasih, če je podražil krompir in še tistih nekaj malenkosti, ki jih prodaja. Je že res, da je tudi tu kdo segel predaleč, toda ne bomo pozabili let, ko kmet ni mogel ničesar prodati po poštenih cenah. Drva je dal zastoj, komaj za vožnjo je dobil, plačati pa je moral prav tako davke, kot jih je plačal prej. Če je šel v trgovino, so cene večini predmetov stale tudi v najhujši krizi visoko nad kupno zmogljivostjo kmeta. Tudi tega ne izgubimo izpred oči, da so se cene tistih stvari, ki jih mora danes kmet kupovati, dvignile v nekaterih primerih še enkrat više, kot so bile pred sedanjimi zmedami. Če je kmet toliko trpel, zakaj se mu ne bi sedaj vsaj nekaj povrnilo? Saj ni nikjer zapisano, da mora samo on trpeti, ko drugi naravno beže od njegovega dela. — Zato je krivično, če se kmetu očita na splošno spekulativstvo. Da bo slika popolna, dodajamo še to, da kmet v oddaljenih hribih malo vpliva na trg, ampak kvečjemu kmet, ki je v okolici mest in industrijskih krajev. In teh ni veliko. Pa še to pridenimo, da mora velik del naših kmetov tudi za živež marsikaj kupiti in jih torej tudi zadevajo visoke cene moke.

Pa tudi trgovcem bodimo pravični. Če cene rastejo, pada tudi vrednost denarja.

Trgovcu, ki bi vse staro blago prodajal po starih cenah, bi se zgodilo nekega dne, da ne bi imel ne blaga, ne denarja. Zato ima tudi on svoje skrbi. V takih časih bi morala oblast biti gibčna pri določanju pravičnih cen, da ne trpi ne eden ne drugi krivice.

Ljubljanska gospodinja pa ima tudi svoje skrbi. Ne da se izbrisati iz spomina, kako je bilo recimo leta 1917 ali 1918 v Ljubljani. Koliko jih je stradalo! Tudi tem je strah v kosteh in se trudijo, da bi jih ne zadejal kdaj spet kaj takega. Ali sta njih strah in skrb pametna, je drugo vprašanje, priznati pa moramo, da je strah zmeraj huda stvar in torej ne smemo kar obsoditi vsake gospodinjice, ki igra hrčka, to je tisto živalco, ki je znana po tem, da si napravi za zimo velike zaloge žita.

Sredstva proti draginji

Vsakemu pametnemu človeku je več kot razumljivo, da se draginje ne proganja z vpitjem. Če se zbere nekaj komunistov in kričijo po mestu, ne bo zato nič več kruha in ne bo nič cenejši. Vsak vidi, da je to kričanje naročeno od komunističnih voditeljev in ima le namen povzročiti še večje nered. Če slišite tu in tam, da so »farjci krivi draginje, je to tudi samo komunistična bajka za otroke. — Zmeraj so bili »farjci — oprosite, da rabimo ta izraz — krivi vseh nesreč — pri ljudeh, ki nimajo svojih možganov.

Najmočnejše sredstvo proti draginji, v kolikor jo je mogoče odpraviti, je spretnost in odločnost oblasti. Ta naj bi hitro določala pravične cene, dajala dobro premišljene uredbe in jih potem tudi odločno izvajala. Tudi oblast se ne sme dati zapeljati od hujkanja in kričanja, pa naj vpije kdor koli in kje koli. 60 odstotkov je kmetov na Slovenskem in preko teh ne bo smela in mogla oblast brez škode in krivice pri odločanju cen. Glavno pri vsem tem pa je red. Oblast mora imeti veljavno. Oblast, ki si pusti kričati po cestah proti sebi, proti enim ali drugim stanovom, ne bo imela veljave pri določanju cen.

Ali bomo lačni?

Če bomo znali vzdržati red, prav gotovo ne. Povejmo tudi naravnost, da se ne bo pokvaril noben železec ne v mestu ne v delavskih krajih, če bo jedel namesto belega kruha črnega ali pa koruzne žgance. Boga hvalimo, da nas ni vojna vihra zajela, pa se naučimo malo potrpljenja. Če koga oblast zaradi reda in skupnega dobra malo pritiska, ga tudi ne

(Nadaljevanje na prihodnji strani nadalj.)

Zborovanje mladinske JRZ

Nedelja, 15. septembra.

Danes dopoldne ob 10 je bila v beli šolnici hotele Union v Ljubljani držana zborovanja mladinske JRZ. Ta seja je bila namenjena velike manifestacije banovinske skupščine MJRZ, ki je bila namenjena za izpolnjevanje leta in ki so si bili mogoče izvesti zaradi današnjih izrednih razmer in zaradi znane ministrske uredbi o skupščinah in zborih.

Sirke seja se je udeležilo nad 200 delegatov iz vseh okrajnih odborov MJRZ iz cele Slovenije. Na seji pa so bili tudi narzoci števili bivši narodni poslanci JRZ.

Sejo je začel predsednik banovinskega odbora MJRZ za Slovenijo bivši narodni poslanec g. Rudolf Smersa, ki je v svojem uvodu pozdravil vse prisotne delegate in se jim v toliko besedah zahvalil za prisotnost, s katero tudi danes v tako težkih razmerah delajo na polju politične organizacije. G. predsednik se je v svojem govoru predvsem spomnil predstavnikov JRZ: g. predsednika krajijske vlade, voditelja slovenskega naroda, predsednika senata in ministra pravic g. dr. Antona Keršiča, ministra g. dr. Miha Kreka, bane dravske banovine g. dr. Marka Natlačenca, glavnega tajnika JRZ za Slovenijo bivšega ministra, senatorja g. dr. Kulovca in vseh drugih članov vodstva naše politične organizacije v Sloveniji. Ki tako uspešno spremljajo težnje in delo naše mladinske organizacije. Ta del njegovega govora so narzoci z dolgimi in burnimi aplavzi pozdravili, posebno navdušeni in dolgotrajni pa so bili ovacije nekdanjemu voditelju g. dr. Antonu Keršiču.

Gori navedenim voditeljem so bila poslana pozdravna pisma. Predsednik banovinskega odbora MJRZ g. Smersa pa je predlagal, da poslušamo čestitke g. ministra dr. Miha Kreka in g. bane dr. Marka Natlačenca z ozirom na izredna jubileja teh dveh moči, ki jih naša stranka more praznovati, zlasti pa mladinska JRZ mora znati ceniti, t. j. plemenite namiziravanja g. Miha Kreka, kateremu je 1. septembra t. l. pretekli pletista doba odkar je postal minister, in plemenito odkar je g. dr. Marko Natlačen postal ban dravske banovine. Obema jubilejstoma je narzoci mladina privedla velike navdušene ovacije. Predsednik MJRZ g. Smersa je posebno poudaril, da v teh dveh jubilejih moramo gledati uspehe naše stranke, zlasti pa uspehe dolgoletnega in modrega političnega vodstva pod narodnim voditeljem g. dr. Antonom Keršičem.

Za pozdravov g. predsednika je govoril prvi podpredsednik banovinskega odbora MJRZ g. nač. Jozef Sodja, ki je imel obširen ideološki govor o programu mladinske organizacije. V njegovem govoru je predvsem poudaril v oči veličnato razpoloženje prisotnih delegatov, ki je podpiral s klenimi besedami tradicionalno zvestobo in odzivi slovenskega dela MJRZ nekdanji kralji, knezi, namiziranci, vsemu kraljevskemu domu in naši domovini veliki Jugoslaviji. Prisotni so z dolgotrajnimi vseh moči trpečimi ovacijami in velikimi negovanjem vel. kralja Petra II. Nj. Vn. kneza-namizirancu Pavlu, vsemu kraljevskemu domu Karađorđevićem in Jugoslaviji, spremljali njegove besede.

Po njegovem govoru je podal g. predsednik Smersa poročilo o naši trenutni notranji in zunanji politični situaciji in o položaju MJRZ za bodočnost. Zlasti je konstatiral, da se MJRZ na 38 tednih vzgajala preko 1200 delavcev — politič-

nih delavcev v MJRZ. Poročilo g. predsednika so prisotni poslušali veliki aplavzi in poročilo navdušeno odobraval.

Po poročilu uprave so posamezni delegati poročali o političnih razmerah v svojih okrajih. Iz teh poročil je bilo videti, da so vsi biveši Slo-venisti hudeše stranke, sedanjega slovenskega dela JRZ čvrsti, stabilni in v svoji delavnosti močni, navdušeni za vodstvo, ki tako uspešno vodi slovenski narod, in da absolutna večina slovenskega naroda danes takor že poprej nesomajno stoji ob svojim političnim vodstvom z predsednikom in velikim narodnim voditeljem g. dr. Antonom Keršičem na čelu.

Iz poročil je bila mladeniška navdušenost za

Važne zahteve Kmetijske zbornice

Predstavniki slovenskega kmeti, zbrani na rednem zasedanju Kmetijske zbornice v Ljubljani dne 15. septembra 1940 so sklenili tudi naslednje:

1. Dasi so Kmetijske zbornice zakonito in veljavno zastopstvo kmečkega stana, mora zbornični svet ponovno ugotoviti, da je oblast doslej le v mali meri upoštevala zbornične predloge in zahteve, ki so bile vedno skrtno utemeljene.

2. V proskibi z nujnimi življenjskimi potrebščinami vlada zmeda. Prosimo in potvrdno odgovorne čimbelje, da z odločnimi ukrepi in nered odpravijo, izrečijo in iztrošijo spekulacije ter dobro urade pravilno delitev najpotrebnejših življenjskih potrebščin. Mestne občine naj odpravijo trošarine na nujne življenjske potrebščine.

3. S skrtjo ngotavljamo, da se ustanove, ki jim je poverjena skrb za prehrano, doslej niso obnesle. Pozivamo zato kralj. vlado, da odstrani vodstvo teh ustanov.

4. Ugotavljamo ponovno, da je Slovenija v pogledu blaginje najbolj pasivna pokrajina, v kateri sta naravnani skoro dve tretjini prebivalstva na nakup blaga. Prosimo zato odločno čimbelje, da s tem dejstvom računajo ter pravočasno oskrbe dovoljne količine hrane. Pri luskni upravi dravske banovine naj se ustanovi prehranjevalni urad, ki bo skrbel za naravno zadostno količino življenjskih potrebščin ter njih pravilno razdelitev. Bani dravske banovine pa naj se hitro pooblastijo do izdaje vseh ukrepov v pogledu organizacije nabave, razdelitve in kontrole, in sicer ne samo glede živil, ampak tudi glede vseh nujnih življenjskih potrebščin.

politično delo v korist slovenskega naroda in da dani optimizem ter vera v nesumljivo uspešno upanje v sedanje politično vodstvo. Tudi v današnjih težkih časih mi mislimo, kar bi enako omajali zvestobo, vdanost in delavnost v vrstah naše stranke.

Po teh poročilih je bila debata, v kateri so narzoci izmenjevali svoje misli in proučili predvsem za čim obširnejše instruiranje glede bodočega dela na terenu, katerega je treba še poglobiti. Vsi narzoci so odobravalni dosedanje delo banovinskega odbora MJRZ in prosili banovinski odbor, da nadaljuje delo po smernicah, po katerih je delal do sedaj. Po lipo vsepi debati je bila drža teji MJRZ za dravske banovine razpuščena ob 12.30.

Posebno pa je poudariti, da na tej seji ni manjkalo niti enega od naših ljubljanih okrajnih odborov MJRZ, kar dokazuje visoko zvestost delavcev MJRZ in njih disciplino.

5. Odločno poudarjamo, da ni kmetijskih stanov, ki povzročajo drugarje. Drugi kmetijskih pridivkov, od katerih mi kmeti živimo, nastaja za dvigom cen potrebnih, ki jih mora kupovati, ne glede na to, da je kupna moč kmetijskih pridivkov izredno nizka in v so-temnem sorazmerju s cenami industrijskih izdelkov. Če se bodo maksimalne cene potrebnih, ki jih kmeti prodajajo, se morajo istočasno maksimirati tudi potrebnine, ki jih mora kmet kupovati. Pri dokoliti cen kmetijskih pridivkov naj se zasliši Kmetijska zbornica.

6. Zahtevamo, da se pri napovednih javnih delih ne zapostavlja Slovenija. Glede programa naj se zasliši Kmetijska zbornica. Dela naj se izvajajo sistematično, predvsem melioracije, ki naj ustvarijo podlago za večjo donosnost poljedelske zemlje. V Sloveniji je nad 120.000 ha zemlje, ki ni jo z melioracijami bilo treba zboljšati, dvigniti njeno donosnost, in s tem zmanjšati pasivnost pokrajine. V zvezi s tem predlagamo, da se dopolni agrarna reforma tako, da se veleposredniški gosdovi na relativno godnih tleh razdelijo ter spremenijo v njersko kulturo. Povšine veleposredniških gosdov na absolutno godnih tleh naj se omeji na 500 ha.

7. Stodista za javna dela in druge izredne izdatke naj se dočijo z obremenitvijo premožnejših slojev, ki naj v enakih meri nosijo današnja bremena kot revno ljudstvo.

8. V zvezi s javnimi deli in pasivnostjo Slovenije omenjamo ponovno še podvig zbornice za povzdigo in zboljšanje donosnosti našega kmetijstva. Vsa dosežanja prinaševanja in zahteve zbornice po trošarine postem in cenemem cementu in kmetijske svrbe so ostale brezuspešne, češnje zbornica odločno upovrja.

Zahvala

Podpisani Matž Franc iz Vavice št. 41 se najlepše zahvaljuje upravi „Domoljuba“ za izplačano polnomo podpora v znesku

din 1000.—.

List „Domoljub“ vsakomur najčestje priporočam.

Vavica dne 6. septembra 1940.

Matž Franc.

bo konec. Za red in za to, da srečno prebremo te težke čase, je treba, da vsak nekaj potrpi. Nobeden pa ne sme iz nesreče bližnjega kovati svojega bogastva.

Brez reda in močne oblasti naša država ne bi v teh tihunah, ki divjajo po Evropi, vzdržala. Rimunija vas uči, kaj škoduje slaba vlada. Zato pazimo na komunistične agitacije, ki namenoma brujajo na nered, in glejmo, da nikdar nikomur ne nasledimo.

Vse draginje ne bo mogoče odpraviti, kajti tistih stvari, ki se jih ne dobi v zadostni meri, tudi na trgu ne bo dovolj. Zato tudi oblast ne more vsake draginje odpraviti. Ta ne more pritisniti samo na proizvodnjo in prodajo pri cenzu na ljubo študentu, ki kupuje,

ker bi sicer vrela veselje do dela in bi bilo naravno, da bi bilo blaga potem na trgu še manj. Mnogi se v tej stvari sklanjajo na Nemčijo in Italijo. Toda tam bo kljub vsemu več ljudi lačnih kot pri nas. Tudi ti dve državi draginje ne moreta spraviti s sveta s samimi ureditvami. Ena stvar pa se moramo tam učiti, to je reda. Tam se ne more širnositi noben komunist in ne more brujati proti nobenemu stann. Kar more in mora pri nas oblast napraviti v vprašanju draginje, to je red. Tega reda in odločnosti od nje zahtevamo. In pa seveda stroge pravilnosti in popolne enakosti do vseh ljudi in do vseh stanov.

Po bojiščih

Na angleško-nemškem bojišču so trajali nemški letalski napadi na Anglijo in še posebej na London dejansko ves teden, podnevi in ponoči. Najhujši napadi na London so bili v začetku tedna ponoči. Največja letalska bitka podnevu je bila ono sredo. Škoda, ki je storjena raznim zgradbam, je občutna, število civilnih smrtnih žrtev presega daleč en tisoč. Bombardirana je bila tudi kraljevska palača. — Tudi angleški napadi na nemško in od Nemčije zasedeno ozemlje so trajali ves teden, toda samo ponoči. Bombardiran je bil Berlin in so padle bombe na državni zbor. Angleški napadi so veljali tudi industrijskim napravam in pristaniščem po drugih krajih, posebno pa vsem pristaniščem ob belgijski in francoski obali, kjer imajo Nemci zbrane številne ladje in splave za prevoz čet v Anglijo. Tudi tukaj je bila škoda po priznanju nemških uradnih poročil občutna. Izgube v zraku so bile visoke, toda navedbe obeh vojskujočih se taborov druge drugim nasprotujejo. Nemške podmornice so zopet potopile nekaj angleških trgovskih ladij.

Na angleško-italijanskem bojišču so bile ves teden predvsem letalske borbe in sicer poglavito nad severno afriško obalo. Proti koncu tedna so se razširile novice, da pripravlja Italija napad na angleške postojanke v Egiptu od treh strani ter da so že opazili premikanja italijanskih čet proti egiptski meji. Angleško vojno brodovje je v začetku tedna obstreljevalo neke italijanske postojanke na otokih Dočekaneza. V vzhodni Afriki in na fronti Kenije, to je južno od Abesinije pa niso bili javljeni nobeni večji vojaški dogodki. Tako italijansko, kakor nemško časopisje sta v preteklem tednu pisala, da je skupni napad na Anglijo pripravljen, ter da bosta Nemčija in Italija istočasno po skupnem načrtu napadli, Nemčija angleške domače otoke, Italija pa angleške posesti v Egiptu. Po zadnjih vesteh je italijanska vojska pod poveljstvom generala Grazianija prekorčila egiptovsko mejo in zasedla obmejno pristanišče Sollum.

Francoska obala ob Rokavu gori

Angleško letalsko ministrstvo poroča, da angleški bombniki že od onega petka zvečer neprenehoma bombardirajo francosko in belgijsko obalo, zlasti pristanišča Antwerpen, Ostende, Dunkerque, Calais, Boulogne in Havre ter uničujejo pristaniške naprave, prevozne ladje in splave kljub hudemu ognju nemškega topništva in napadov nemških lovcev. Uničenje in požari, ki jih povzročajo angleško bombardiranje, so toliko, da je ponoči videti tja v južno Anglijo odsev ognja iz gorečih stavb in pristanišč, da se zdi, kakor da je vsa francoska obala ob Rokavskem prelivu v enem samem ognju. S tem bombardiranjem in z uničevanjem prometnih zvez do teh pristanišč hočejo Angleži preprečiti uspešno zbiranje in odhod nemških čet proti Angliji.

Strašni boji nad Londonom

Reuterjev vojaški dopisnik poroča, da se je 11. septembra popoldne razvila doslej največja bitka nad Londonom. Takoj po alarmu so začeli grmeti topovi in trume »Hurricaneov

so se dvignile, da se spustijo v boj z bližajočimi se nemškimi bombniki. Takoj se je v velikih višinah razvila velikanska bitka. Ogromne množine nemških bombnikov so se približevale in so na vse načine poskušale prebiti se skozi zaporni ogenj protiletalskih topov. Na tisoče in tisoče granat se jim je vsulo nasproti.

Nemški bombniki so prihajali v velikanskih valovih. Nad mestom so se razvili srditi boji med posameznimi letali. Dopisnik sam je, stoječ v City, mogel videti letala, kako so se sukala in zvijala v velikih višinah ter hotela uiti zapornemu ognju. Nепrestano so eksplodirale granate in sipale okrog sebe rdeče bliske, sredi katerih je bilo videti letala, ki so se zvijala. Protiletalsko topništvo je streljalo neprestano in so danes stopile v boj nove sile, ki do sedaj pri bojih niso sodelovale. Angleški »Spitfire« in »Hurricane« lovi so razbijali sovražne skupine, ki so se razpršile, se potapljale in se spet dvigale. Ob 15.40 je bil sovražnik pregan in je bilo dano znamenje, da je nevarnost minula.

Zunanje politično polje

Na zunanjepolitičnem polju sta stala v preteklem tednu v ospredju dva prostora, južnovzhodni prostor v Evropi, ter tihomorski prostor, ki razdeljuje Ameriko in Japonsko.

Na južnovzhodnem prostoru pretres, ki je zajel Romunijo, pojema. Madžari so zasedli severni del Transilvanije brez incidentov, Bolgari se pripravljajo, da zasedejo svoj del Dobrudže. Bivši kralj Karol je že v Lizboni, mladi kralj je prisegel in njegova 10 let v izgnanstvu živeča mati se kot kraljica — mati Helena vrača v domovino. Železna garda je temeljito pomedla po vsej Romuniji, zunanjepolitično pa se je oslonila na Nemčijo in Italijo. — Oblaki se zbirajo nad Grčijo. Napetost med njo in Italijo traja dalje nespremenjeno, nevarnost pa je še povečala napetost, ki se sedaj pojavlja še med njo in Bolgarijo, ki želi dobiti skozi grško ozemlje pot do Egejskega morja, ter napetost med Bolgarijo in Turčijo, ki kot zaveznica Grčije z neugodjem gleda proti bolgarski meji. — Zagonetno vlogo ima na tem prostoru Sovjetska Rusija, ki je dosedaj s prekrizanimi rokami gledala na dogodke v Romuniji. O Sovjetski Rusiji pišejo ameriški listi, da se pogaja s Turčijo glede Bosporja in Dardanel, in da bo šele potem razvila svoje delovanje okrog Črnega morja. Ameriški listi menijo, da bi Sovjetska Rusija najrajši videla, da bi se Turčija bodisi kot zaveznica Anglije, zapletla v vojno, nakar bi Sovjeti lahko, na isti način kakor na Finskem prisilili Turčijo, da zadovolji njihove zahteve tako na Kavkazu, kakor pri Bosporu in Dardanelah. Baje Sovjeti pri tem računajo na sodelovanje Bolgarije. Vsekakor položaj na jugovzhodu še ni ustaljen in je treba biti pripravljen na nove dogodke.

Na Tihem morju pa postajajo fronte vedno bolj jasne. Amerika stopa ob stran Anglije, Japonska se hitro približuje Nemčiji in Italiji, kar je za Japonsko umevno, kajti samo razpad Anglije, Japoncem more prinesiti nekaj plena. Toda preden se Japonska odloči končnovojavno, hoče poskusiti skleniti s Sovjeti prijatelj-

Toda premirje je trajalo le malo časa. Že ob 17 je bil pozvrtjen alarm — tretji današnjega dne — vendar pa letala nad London niso prišla. Znamenje, da je nevarnost minula, je bilo dano ob 17.22. Pri drugem današnjem napadu so Nemci uporabljali posebno, grozno tuleča letala katerih namen je, vzbujati strah in grozo.

Bombe že tretjič zadele kraljevi grad

Pri nemškem napadu dne 15. septembra so bombe že v tretjič zadele kraljevi grad Buckingham. Na palačo je padla ena rušilna bomba, ki je poškodovala zasebne prostore angleške kraljice, druga pa je padla na trate pred gradom. Letalo, ki je bombardiralo kraljevi grad, je spustilo nanj tudi nekaj zažigalnih bomb. Ko se je ta nemški bombnik po opravljenem bombardiranju hotel spet dvigniti, je bil v zraku zadet od protiletalske granate ter se je razletel na nešteto kosov. Motor bombnika je padel na streho postaje Victoria. En letalec se je rešil s padalom in je bil ujet.

ske razmerje in so se pogajanja v tej smeri že začela. Amerika hoče približevanje med Sovjeti in Japonci zavirati. Zaenkrat kocke še niso padle in če pravilno poznamo politiko Sovjetov, se ne bodo preveč vezali ne na eno, ne na drugo stran, ampak bodo skušali pospešiti spopad med Ameriko in Japonsko, ker samo to bi jim moglo dovoliti, da bi v kalnem ribe lovili. Iz evropske vojne vedno bolj nastaja vojna med svetovnimi celinami.

Vaje nemške vojske za napad na Anglijo

New York, 17. sept. o. Associated Press poroča: Po pripovedovanju nekakega Amerikanca, ki je zadnje čase živel v zasedeni Franciji, so Nemci zadnje čase že večkrat imeli obsežne vaje s četami, ki so določene za napad proti Angliji. Te vaje so podnevi in tudi ponoči, da bi se vojska seznanila s vsemi težavami, na katere bi ob izkrocnju v Angliji utegnila naleteti. Med drugim morajo nemški vojski pri teh vajah skakati s ladij v popolni bojni opremi in plavati na velike razdalje.

Washington, 18. sept. o. Associated Press: V službenih krogih pripovedujejo, da je ameriška vlada dobila zaupljiva poročila od svojih opazovalcev v Evropi, da je Nemčija na obali Rokavskega preliva pripravila 3 milijone vojakov, s katerimi bo napadla angleško otočje. Ta ogromna armada ima na razpolago še mnogo članov delovne službe, ki imajo nalogo, takoj zgraditi letališča, da bodo nemška letala imela, kje sedati in odletavati. Izgrajene so že velike prometne poti, ki vodijo naravnost iz notranjosti Nemčije proti Rokavskemu prelivu. Na norveški obali pa čaka 300.000 nemških vojakov, o katerih je govoril tudi že Churchill sam v svojem zadnjem govoru. Vsa ta ogromna armada bo skušala priti na angleška tla, kakor hitro bo letalstvo pripravilo pot.

Kmetje!

Vaša stanovska organizacija je Kmečka zveza!

KAJ JE NOVEGA

Delo banovine za prehrano prebivalstva in zajezitev draginje

Prehrana prebivalstva, najvažnejša skrb sedanjih dni, je banski upravi naložila težke naloge. Rešiti je treba v glavnem vprašanje nabave dovoljnih količin hrane, vprašanje njihove pravične razdelitve med konzumente in vprašanje smotne organizacije vseh prehranjevalnih poslov.

Slovenija uvaža na leto povprečno 12.000 vagonov žitaric in moka. Da bi bil denar pri roki, čim je blago na kraju proizvodnje na razpologo, si je banska uprava zagotovila večmilijonske kredite, in sicer pri Direkciji za prehrano v Beogradu nekaj nad 6 milijonov, pri Banovinski hranilnici v Ljubljani 10 milijonov, pri Poštni hranilnici 15 milijonov in pri Narodni banki 30 milijonov. Ti krediti so že odobreni, na njihov račun se že uvažata v Slovenijo pšenica in moka. Ker pa to ne bo dovolj, je banska uprava od ministrstva za finance zahtevala pooblastilo za najetje aprovizacijskih posojil v skupnem znesku do 100 milijonov dinarjev. Gre za kratkoročna, kvečjemu enoletna posojila, ki se bodo vračala postopoma, kakor bodo zaloge hrane potrošene in izkupiček zbran. Razume se, da bodo morali k organizaciji in realizaciji tega ogromnega kredita prispevati tudi tisti domači denarni zavodi, ki doslej še niso imeli prilike, da sodelujejo pri prehrani prebivalstva.

Drugo pereče vprašanje je organizacija prehranjevalnih poslov. Slovenija s svojim razmeroma visokim odstotkom nekmetijskega prebivalstva in s svojo zemljepisno lego, po kateri je neposredna sosedja treh aprovizacijsko dobro urejenih držav, čuti potrebo po strumni organizaciji prehranjevalnih poslov bolj kakor mnogi drugi deli države. Tu nekaki gospodarski odbori, kakor jih zamišljamo drugod, ne bodo zadostovali, in najsi so še tako spretno sestavljeni. V Slovenijo spada banovinski prehranjevalni urad s sedežem v Ljubljani, ki bo imel svoje podružnice v vseh važnejših gospodarskih središčih na deželi. Taki uradi se že snujejo. To bodo samostojne pravne osebo-

nosti, t. j. zavodi, ki bodo mogli tudi v lastnem imenu hrano nabavljati in prodajati, pa tudi kreditirati, in za katere bodo jamčile občine in industrija dotičnega področja, ki bodo seveda morale biti tudi zastopane v vodstvu zavoda. Banska uprava proučuje organizacijo prehrane, kakršna je obstojala med prvo svetovno vojno na Kranjskem in Štajerskem, in bo vsa dobra izkustva te organizacije porabila pri ostvaritvi nove prehranjevalne službe, upoštevajoč pri tem seveda tudi drugačne zahteve sedanjosti.

Tudi če se vse to izvede, bi ostale praznine v našem narodnoobrambnem gospodarstvu, ker smo pač dežela s svojstvenim socialnim in gospodarskim ustrojem. Da bi se te praznine izpolnile, bo v soglasju z enotno državno gospodarsko politiko ban moral dobiti široka pooblastila, ki bodo v mejah Slovenije omogočila predvsem načrtno prehranjevalno gospodarstvo. Najbrž bo pri nas prej kot drugod nastala potreba po racionalizaciji potrošnje tistih vrst hrane, pri katerih teče krogotok proizvodnje in potrošnje v glavnem v mejah banovine, to so moka, kruh, krompir, fižol, olje, mast, meso in mleko, pa tudi riž, sladkor in petrolej. Za te predmete, poleg tega pa še za govejo živino, svinje in drva se bodo v Sloveniji morale cene maksimirati najbrž tudi tedaj, če bi v drugih sosednjih državah še ne bilo take potrebe. Da se izločijo škodljivi vplivi inozemskega izvoza na stalnost cen na domačih tržiščih — saj je znano, da navedemo le en primer: koliko izvažajo Slovenija sama živine v sosednje države — bi bilo končno želeli, da se od naštetih proizvodov, ki se izvažajo v inozemstvo po višjih cenah, kakor bodo dovoljene na domačem trgu, pobirajo izvozni prispevki v višini te razlike. Ti prispevki naj bi se stekali v poseben aprovizacijski sklad in uporabljali za prehrano eksistenčno ogroženih slojev prebivalstva.

Ta pooblastila so predložena in upanje je, da jih bo vlada odobrila.

dati v prodajo. Policija je tako našla dobrih 50 vagonov in jo seveda zaplenila in razdelila med tiste peke in trgovce na drobno, da so bile za nekaj časa potrebe pokrite. Taki ukrepi seveda ne bi nič škodovali na primer tudi pri nas v Ljubljani. Marsikdo bi šel staviti, da so v Ljubljani še lepe zaloge stare moke, vendar pa so jo znali nekateri lepo skrivati in jo prihraniti za »lepe« čase, ko so bile uradno dovoljene višje cene in so tisti nekateri zaslužili krasne denarce na račun ubogih in žuljavih rok.

d Pri kolesarski dirki okoli Srbije so zmagali Slovenci ter si je priboril kraljev pokal Slovenec Peternežlj.

d Glasnik za krščansko in narodno presveto, ki izhaja v Ljubljani kot glasilo elarokatoličanov, porablja svoje mesečne številke med drugim tudi za napade na katoličane, na Cerkev in elasti na papeštvo. Ti napadi so sicer spretno prikriti, vendar pa je tendenca tega glasila usmerjena proti katolicizmu in njegovim dogmam. Pisec člankov v »Glasniku« silno veliko govori o »ljubezni«, krščanski ljubezni, o Kristusovem nauku itd., sam pa ne more prikriti svoje mrznje in prezira do Cerkve. Opozarjamo, da je tako pisanje nedopustno, ker žali versko prepričanje katoliških vernikov in ga tudi ne bomo trpeli!

d Novo motoriko si je nabavila gasilka četa v Šalamencih v Prekmurju. Ob blagoslovu so se zbrale vse okoliške gasilske čete in s tem izrazile priznanje marljivim gasilcem, ki so si z lastnimi sredstvi nabavili motoriko.

d Pri motajah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgag, povzročeni po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravnega »Franz-Josefove« grenke vode, zjutraj na tešče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova« voda se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje čre, Opt. rec. 8. str. 2022.

d 120.000 ljudi je obiskalo letošnji jesenski velesejem v Ljubljani.

d Čistka. Hruvaški ban je pred kratkim razpustil sokolsko župo Šibenik-Zadar zaradi notranjepolitičnih nemirov, ki so jih člani sokolskih organizacij povzročali. Oblast je takoj nato zapečatila prostore sokolskega doma v Šibeniku in popisala ves inventar. Obenem je bile razpuščene na področju imenovane župe še 18 sokolskih društev v okrajih Šibenik, Knin, Preko, Benkovac in Biograd na moru.

d Pri zaprtju ali pri motajah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravnega »Franz-Josef« vode.

d Zagrebška občina je še sestavila lestvico, po kateri bo odtrgovala posebni socialni davek od visokih mesečnih dohodkov svojih prebivalcev. Tako bo odtrgovala od letnih dohodkov 90.000 din 5%, od 120.000 10%, do 240.000 din 15%, za dohodke čez 240.000 din letno pa 20% davka. Občinski referenti so izračunali, da bo občina letno dobila od tega davka pet in pol milijona dinarjev.

d Najprej korist najširših ljudskih plasti. O begu industrije iz Hrvaške v vzhodne kraje države piše tudi »Hrvatski dnevnik« in pravi, da ta pojav ne sme nikogar presenetiti, posebno pa se ne sme za to dolžiti nova oblast na Hrvatskem ali pa njena politika. Še pred sporazumom je vsa jugoslovanska industrija stremela proti Beogradu, kajti Beograd je bil oprežen vseh banovinskih bremen in so vsi merodajni činitelji z vsemi silami delali na to, da bi Beograd postal središče jugo-

OSEBNE VESTI

o 5 let že uspešno banuje banovini Sloveniji ljudski ban dr. Natlačen. Iskreno čestitamo k petletnici njegovega plodonosnega dela za Slovenijo!

o Za ravnatelja II. državne realne gimnazije v Celju je imenovan profesor celjske gimnazije Ivan Bračko. Čestitamo!

o Petdesetletnik je postal 14. septembra vsenčlanski profesor dr. Franc Ramovš, eden največjih slovenskih znanstvenikov ter najboljši poznavalec ustroja in razvoja slovenskega jezika. Bog živi g. profesorja še mnogo let!

DOMAČE NOVICE

d Zvezi združenih delavcev se je posebej čilo po mnogih intervencijah doseči za vse delstvo zopet nov lep uspeh. Izšla je nova

Uredba o minimalnih plačah. Ta Uredba določa povišanje temeljne mezde za pomožne, torej nekvalificirane delavce od 2 na 4 din na uro za vso državo. Posamezne banovine imajo pravico, za svoje ozemlje povišati to osnovno državno minimalno plačo še do 6 dinarjev na uro.

d 5700 šolarjev in šolaric je letos na ljubljanskih ljudskih šolah.

d Tako je prav. Odločno je proti skrivalcem moke in drugih zivil nastopila oblast v Zagrebu. Zadnje dni so se začeli oglašati mali peki in trgovci ter tožiti, da jim je zmanjkalo moke. Oblast, ki je vodila pregled, je ugotovila, da mora biti po približnih računih v mestu na zalogi še dovolj moke in je zato ukazala svojim organom, da so šli pregledat zaloge k trgovcem na debelo. In res so dobili mnogo moke, ki ni bila prijavljena ali pa jo je imel trgovec na zalogi toliko, da bi jo mogel

slovenske industrije in bankarstva. Po drugi strani pa so vsi prejšnji režimi, po pisanju lista, stalno zanemarjali Hrvaško in zato so nastale tudi take razmere, da za industrijo niso bili dani preveč udobni pogoji. Oblast pa na ljubo industriji danes ne more zapreti oči pred stvarnostjo in mora predvsem voditi le zdravo socialno politiko in skrbeti za koristi najširših ljudskih plasti.

d Pet jugoslovanskih parnikov je bilo potopljenih, odkar divja sedanja vojna, pravi belgrajsko poročilo.

d Kostonje v ljubljanski Zvezdi podirajo. Stari kostonji, ki stoje že sto let v spodnji vrsti Kongresnega trga od Slovenske Matice naprej, so določeni, da jih posekajo in jim prikrajšajo stoletno življenje. Ta teden so začeli mestni delavci kostonje podirati in so jih že precej podrli. Kako bodo pozneje Zvezdo uredili, bodo pač videli radovedneži, ki vsak dan pazljivo opazujejo, kako padajo ti stari »junaki«, ki so kljubovali že mnogim viharjem in hudim časom.

NESREČE

n Strela je zaigala hišo. V vasi Pristavica pri Velikem Gabru na Dolenjskem je strela udarila v Planinskovo hišo. Malo prej sta pribežala s polja domov obe Planinski dekleti, 17letna Albina in 14letna Lojzka. Komaj sta bili v kuhinji, je udarilo v kuhinjo ter nevarno osmislilo obe deklici, ki sta bili takoj nezavestni. Hiša je začela goreti in je do tal pogorela. Komaj so rešili živino in pa obe dekleti iz goreče kuhinje.

n S streho na trd tlak. Krovca Ivan Vrbovnik iz Kamnika je bil zaposlen pri delu

na strehi. Po nesrečnem naključju je zgrmel s strehe precej globoko na trd tlak. Pri padcu si je dvakrat zlomil roko in nogo ter dobil tako hude notranje poškodbe, da je kmalu po prevozu v ljubljansko bolnišnico umrl.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Komunisti so poskusili rogoviliti te dni v Belgradu. Imeli so neprijavljeno zborovanje v Košutnjaku. Na poziv zastopnikov oblasti, naj se razidejo, so komunisti odgovorili s streljanjem. Tako je prišlo do posredovanja organov oblasti in so bili pri tej priliki ranjeni en orožniški častnik in štirje orožniki, iz vrst demonstrantov pa sta bili dve osebi ubiti, tri pa ranjene.

NOVI GROBOVI

m Umrlí so: Pri Sv. Juriju ob Taboru orož. narednik v p. Jasip Zolnar, v Celju trgovec Josip Schittanz, v Mariboru viš. sod. oficial v p. Alojzij Roth, v Šmartnem pri Litiiji upraviteljica dr. Rozalija Rus, v Krčevini pri Ptujtu posestnica Alojzija Jurtelova, v Dravljah Rozka Štrukelj, v Celju posestnica Kincel Marija-Adamova, v Mariboru mestni višji zdravnik dr. Alfonz Wankmüller, v Gradcu mariborski mestni stavbenik Rudolf Kiffmann star., v Hotederski gostilničarka Marija Logar, v Šmartnem pri Slovenj Gradcu sin veleposestnika Ivan Čas, v Dravljah Marija Soljar, v Lescah Marika Humerca, v Belgradu profesor dr. Jovanović-Batut, v Rogatcu trgovec Josip Berliag, v Teznu pri Mariboru posestnica Katarina Biteznič in v Savljah posestnik Franc Dovč. — V Ljubljani so odšli v

In vsaka Aspirin tableta nosi „Bayer“-jev križ. „Bayer“-jev križ je edino jamstvo, da ste res dobili Aspirin. Ne pozabite nikdar, da ni Aspirina brez „Bayer“-jevega križa!

Opis: 100. del 5. str. 7257 od 22. marca 1940.

večnost: viš. sod. oficial v p. Ivan Rozman, Marija Kavčič roj. Rosman, banovinski šolski nadzornik v p. Andrej Rape, Marija Fabijan iz Zg. Besnice pri Kranju in Emma Seemann roj. Kosler. Naj počivajo v miru.

Pod vaško lipo

»Sveta si, zemlja slovenska in blagor mu, komur plodiš!«, tako se je izrazil neki veliki mož v preteklosti, nad vse ljubeč svojo rodno slovensko zemljo. Pesnik Valentin Vodnik pa potem, ko je naštel vse dobrine, ki jih rodna zemlja svojemu človeku-Slovencu daje, pravi, da »lenega čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokav!« Z velikimi besedami so veliki možje prikazovali in učili ljubiti domačo zemljo.

Da, ravno ljubezen do lepe slovenske zemlje je delala iz mož naše preteklosti nesmrtnike. Ob veri v njo in v trudu za njo, so živeli, delali in umirali ter postali slavni, z njimi vred pa tudi njihova domovina. Bodoči rod so rotili, naj ji bo zvest ob dobroti in v trpljenju, da bo srečen. Kadar jim je dala več, se niso prevzeli v izobilju, ko pa so šestokrat bili v pomanjkanju, pa niso bežali z nje, jo preklinjali, delali čez njo križe v iskanju nekaj boljšega, jo sramotili ali celo prodajali za trideset srebrnikov. Edino v njej so videli svojo drugo mater — doma ali v tujini.

Te ljubezni nam danes, zlasti pa mladini, tako zelo manjka. Velik del je že popolnoma izgubil smisel za dom, za grunt, za domačo vas in s tem tudi za domovino. Najprej se je odtujil domači hiši. Moda ga je navdahnila, pa ni zadovoljen z njeno lepo skromnostjo. Ker ne da zasluzka, jurja vsak mesec, se sili v tovarne in druge delavnice ter v svet za delom. Dekleta zapuščajo do-

move in odhajajo v domača in tuja mesta za službami, za ugodnostjo, za srečo opotečo. tam trpe, da se lepo oblečejo ter šestokrat zaidejo na stran pota in celo umirajo vsled nepredvidnosti. Medtem pa doma v potu svojega obraza obdelujejo grudo, ki pa, srkajoč znoj s čela, poganja rast in srečo — onemu, ki je zadovoljen z njo in jo ljubi.

Marsikje je treba dom zapustiti zaradi številnosti družine. Toda ti naj bi mu drugje izkazovali ljubezen in ga poyzdigovali v lepem življenju in zvestobi. Greh pa je oditi z njega zaradi iskanja lažjega življenja, zaradi razkošja in s tem zaradi greha, ki je že dobil toliko žrtv po tovarnah, zabaviščih in drugod zunaj doma. Saj je malo ljudi, ki drugod rodni zemlji ostanejo zvesti in jo povečujejo. Ti prejemaajo tudi drugje njen veliki blagoslov, ki je poln sreče mogoče tudi ob skorji črnega kruha.

Vse premalo ceni danes mladina domačo zemljo. Nima one velike, plemenite ljubezni do nje, ki bi jo povzdigovala iznad vsakdanjih zmot današnjega časa. Ko hiti za vrvežem modernega časa, za razkošjem, za dobrinami, ki jih nudi tujina, joka domača zemlja, ki zapuščena ne more prinašati bogastva. Čemu treba toliko dragocene obleke, koles, različnega luksuza po zabaviščih in drugod? Ali niso bili naši predniki v vsej svoji skromnosti srečni bolj kot smo mi, obdelujoč zemljo? Dom zahteva le skromnost, ko kliče: »Daj najprej meni, jaz pa bom podaril tebi!«

Zato: oklenimo se zopet naše zemlje. Ljubimo jo v teh časih in bodimo zadovoljni z njenimi darovi, kajti tujina ubija ljudi, jih

vara, duševno in telesno slabi in odtujaše svojemu rodu. Ljubimo pa jo vsi brez izjeme z veliko, žarko in nepremagljivo ljubeznijo! — Dolinski.

»LETEČA POLICIJA«

Zadnje čase se nenadoma pojavlja po naših cestah, po bolj obljudenih in po takih, po katerih se vozijo višje glave, letéča policija, da ohranja red v prometu. Danes, v časih splošnega in po naših mislih umetno narajenega »pomanjkanja« živil in drugih potrebščin, bi bila potrebna še ene sorte letéča policija. Taka namreč, ki bi nenapovedana obiskovala vse naše trgovine in bi se prepričala, kakšno blago se ondi prodaja. Treba bi seveda bilo, da bi si upala pogledati povsod, ne same pri malih trgovcih. Zakaj mali podeželski trgovci dobivajo svoje blago od višjih, mestnih in vele mestnih. Zadnji čas so namreč nekje na deželi, v nekem okraju prodajali taka za življenje potrebna živila, da je od njih prihajal duh po plesnobi in po trohnobi, po naši kmečki pameti in sodbi bi se reklo, da so bila pokvarjena in neužitna. In ta živila niso prišla na svet v skladišču tistega skromnega podeželskega trgovca, ampak izvirajo od tam, že veste, kje, od tam, kjer je še »zvrega na kupec«, pa čaka preležano in pokvarjeno bolj-ših časov in višjih cen. Tako sodi kmet v svoji pameti...

n Tombolo bo priredilo Prosvetno društvo v Podbrezjah 22. septembra ob 3 popoldne. Glavni dobitek so: pitan prašič, kolesa, dve vreči moke, olja, slakovit itd. Tablice so po 3 din. Vabimo vse!

Churchill o bližnjem nemškem napadu

Angleški ministrski predsednik Churchill je imel te dni po radu govor, v katerem je dejal: Nemška letala, ki prihajajo val za valom nad Anglijo, prestrlejo naša tovska letala in izgube v aparatih znašajo 3:1, glede pilotov pa 6:1 v naš prid. Ta napor, da bi Nemci zagospodarili podnebje nad Anglijo, je odločilno dejstvo za to vojno. Dosledaj ta Nemcem ni uspela. Ta poskus jih je draga veljal in mi se žutimo mnogo močnejši, kakor takrat, ko se je našel ta hudi boj Nobepega dvoma ni, da Nemci uporabljajo svoje bojne sile v veliki meri in če bodo tako naprej nadaljevali, bodo zanesoma uničili bistveni del svojega letalstva. To nam bo dalo veliko prednost.

Nemčija se na celito pripravlja na napad

Več sto vbočkov vozi ob obali iz nemških in holandskih luk ter luk severne Francije ter od Dunkerqua do Bresta in iz Bresta do francoskih pristanišč v Biskajskem zalivu. Zbirajo se velike množice trgovskih ladij v nemških, holandskih, belgijskih in francoskih lukah od Hamburga do Bresta. Potekajo pripravane gladi ladij, ki naj bi propeljale nemško napadalno silo iz norveških luk. Za vsem tem pa je veliko število nemških čol, ki čakajo povelja, da se vkrcajo in krenejo na nevarno in negotovo pot čez morje.

Ne moremo reči, ali bodo Nemci poskušali priti. Ne moremo za gotovo vedeti niti tega, ali bodo izvedli ta poskus. Toda nihče ne sme zakrivati oči pred dejstvom, da se pripravljajo napad z največjo pasivnostjo in izrazni desuški načini na ta otok v največjem obsegu in da se začne lahko v vsakem trenutku, proti Angliji, Škotski, Irski ali pa proti vsem trem.

Zaradi tega moramo smatrati bližnje dni kot čas, ki je v naši negotovini zelo vreden, in ga moramo vzporediti s tistimi časi, ko se je španska armada blizala Kanalu in je z njo obračunal admiral Drake, ali pa z dnevi, ko je Nelson stal med nami in Francijo. Kar se dogaja sedaj, se dogaja v mnogo večjem obsegu in je mnogo bolj važno za bodočnost sveta in njegovo omiko, kakor pa so bili minuli časi. Vsak možki in vsaka ženska se bo torej pripravila, da izpolni svojo nalogo, pa naj bo to kakršna koli.

Zavedamo se svoje moči

Naša mornarica je močna in naše letalstvo, kakor še nihdar do sedaj. Naše letalstvo se zaveda svoje moči, ki jo je dokazalo ne sicer po številu, ampak po moštvu in aparatih. Naše obale so močno utrjene in dobro zasedene. Za tem pa imamo dobro oboroženo vojsko, ki pripravljena čaka na napad. Poleg tega imamo več kakor milijon in pol ljudi v prestovoljski organizaciji za krajeno obrambo, ki so pripravljene, da se borijo za vsako ped zemlje v mestih ali v vaseh.

Nemčija premalo pozna angleško miselnost

Z iskrenim zaupanjem trdim, da Bog hvari pravico. Ta huda bombardiranja Londona so del v načrtu nemškega napada. Nem-

dija upa, da bo z ubijanjem civilnega prebivalstva razsejala strah in da bo tako obrnila pozornost od napada, ki ga pripravlja. Toda Nemčija premalo pozna miselnost angleškega naroda, ki je vzgojen tako, da mnogo bolj ceni svobodo kakor pa svoje življenje. Nemčija je s temi napadi dosegla to, da je še bolj zamašila ogenj v angleških stih tukaj na otoku in po vsem svetu. Ta ogenj bo gorel, dokler ne bo iz Evrope izginila zadnja sled nemške oblasti in dokler si novi in stari svet ne bosta podala roki za obnovo svobode in časti človeka. Mi moramo biti zedinjeni in čvrsti.

Boj bo težak in dolg

Izrazim svoje občudovanje nad tistimi, ki vstajajo pasivno obrambo Londona, zlasti pa gasilcem, katerih delo je tako težko in nevarno. Vsi svet se danes čudi mirnosti in duševni moči, s katero prebivalci Londona pričakujejo veliko preizkušnjo, katere konec ne moremo videti naprej. Vse naše sile, ki se borijo na kopnem, v zraku in na morju, vedo, da imajo za seboj narod, ki se ne bo uklonil, pa naj bo boj še tako težak in dolg.

RUMUNIJA

s Antonescu pridno »pometa«. Vođa države general Antonescu je objavil nova pravila za dvor in rekel, da so radši dogodki zahtevali temeljito izpremembo v državnem življenju in tudi na romunskem dvoru. Z dvora bo odstranjena zdej vsaka politika, nemoralna in sploškarjenje. Glavna odredba določa, da se kraljevi pribočniki in dvorne dame menjavajo vsakih šest mesecev in da se novi postavlja le v soglasju s poglavarjem države. General Antonescu je sestavil novo vlado in sicer skupno z Železno gardo. Nova vlada se bo v svojem delovanju popolnoma naslonila na Nemčijo in Italijo.

NEMČIJA

s Trije cilji državnega maršala. Londonski dopisniki ameriških listov trdijo, da si je maršal Göring postavil tri glavne cilje v sedanjih napadih na London: 1. Izvati hoče predvsem paniko med civilnim prebivalstvom s teroriziranjem in s tem, da jim ne da miru, da bi spalo. 2. Uničiti hoče vsa večja železniška križišča, mestni promet in onesposobiti plinske in vodovodne naprave in cevi ter uničiti električno centralo. 3. Onesposobiti hoče angleške letalske sile s tem, da uniči čim več letališč, tovarna za letala in skladišča goriva. Kar se tiče prve točke, pravi dopisnik ameriškega lista »New York Herald Tribune«, da se izgleda v uspeh zelo majhni, ker eksplozije nemških bomb v Londonu izvajajo med prebivalstvom le največje ogroženje in sovraštvo. Ostali dve točki za sedaj ne prihajata v poštev, ker na vsak udarec nemških letalskih sil Anglija odgovarja z močnimi protinadrci. — Nemško uradno poročilo z dne 11. sept. piše o enodnevnih letalskih izgubah: 54 angleških letal sestreljenih, od teh nad Berli-

nom 8. 19 nemških letal izgubljenih. Angleška uradno poročila istega dne pa trdi: 59 nemških letal sestreljenih, 24 angleških letal poškodovanih, 7 pilotov rešenih. L.

AMERIKA

s V zrak je zletela največja tovarna dinamita. V največji ameriški tovarni smednika in dinamita v Escovillo (Zvezna država New York) so se dogodile štiri velike eksplozije. Tovarna je uničena. Ubilih je bilo okoli 50 oseb. Okoli 200 oseb pa je težko ranjenih. Tovarna je imela od ameriške vlade naročil za 545.000 dolarjev. Policija misli, da je eksplozija posledica sabotaže. V tovarni je delalo 1290 delavcev. Reševanje in izkopavanje izpod ruševin je zelo težavno, ker se nabija med ruševinami tudi velikanaska množina nitroglicerina in se je bati novih eksplozij.

NORVEŠKA

s Kralj Haakon odstopljen. Norveški parlament je pretekli teden sprejel sklep, v katerem pravi, da kralj Haakon, ki se je preselil v London, ni več sposoben izpolnjevati svoje vladarske naloge. Da je razglasil novejši parlament tudi vlado, ki se je preselila v London, za vlado, ki je odstopila. Zaradi tega je parlament imenoval novo vlado, kateri predseduje logod Elster Cristensen, ki ima zaradi odstopitve kralja regentske pravice. Novi norveški zunanji minister je Rognes, bivši norveški generalni konzul za Danijo. Do teh sprememb je prišlo na zahtevo Nemčije, kar se kralj Haakon navzlic vsem prizadevanjem ni hotel vrniti iz Anglije, največ je izjavil, da se bo ob strani Anglije boril še dalje proti Nemčiji. S tem sklepom parlamenta je torej norveški kralj uradno odstopljen.

ITALIJA

s To in ona. V italijanskih uradnih listih odločno zanikajo vesti ameriškega tiska o tem, da je bilo aretiranih večino angleških italijanskih osebosti iz vrst plemstva in politikov. Res je samo to, da so internirali kneza Doria-Pomfili in kneza Torlonija, kar sta se zavzemala za mir z Anglijo in žrila malodajke. — Po ameriških vesteh je italijanska vojska pod vodstvom maršala Grazinija začela z napadom iz Libije na Egipt. — Angleži se na Sredozemskem morju stalno umikajo vsaki pomorski bitki z italijanskimi silami. Pomorska ojačenja, ki neprenehoma prihajajo v Sredozemsko morje, so tudi dokaz, da je Anglija izgubila nadoblast tam — pravi italijanski list »Giornale d'Italia«, ki s tem odgovarja na izjave angleških ministrov, da bi angleška brodogradnja italijansko mornarico uničila v 24 urah, samo, da bi se z njo spoprijelo.

d Sprejem mladeničev v Pehotna polčasniške čete v Belgradu, Bileti in Zagrebu v starosti od 18 do 21 let. Rok za prijavo je do 10. oktobra t. l. Vsa tozadevna pojasnila dobite pisemno ali ustmeno: Koncesionirano pisarna Per France, kapetan v pok., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pisemni odgovor priložite kolek za 10 dn.

Za vsakega Slovenca neobhodno potrebna knjiga „Slovenčev“ koledar!

V teh časih se okoli nas gode tako posebne reči in tako hitro se te stvari vrste druga za drugo, da nas dogodki današnjega dne tako prevzamejo, da kar pozabimo, kar se je zgodilo včeraj.

Pod vplivom teh velikih posebnih dogodkov nam je tudi zameglen pogled v bodočnost. Pregled vseh teh dogodkov okoli nas, kakor tudi pri nas doma, se nam odmika. Zaredi tega se je „Slovenec“ odločil, da izda letos

velik „Slovenčev“ koledar

ki bo prikazal vsa važna dogajanja preteklega leta.

Koledar bo malo manjše oblike kakor „Domoljub“. Format bo torej zelo velik, in sicer 23x30,5 cm. Koledarski del bo urejen tako, da bo na vsaki levi strani koledar celega meseca, in sicer katoliški, pa tudi pravoslavni, z vsemi potrebnimi vremenskimi oznakami, na desni pa bo cela stran prihranjena za zapiske, ki jih pač mora vsak gospodar delati.

V koledarju bodo prikazani zunanje politični dogodki kakor tudi notranje politični, poleg teh pa vpliv zunanjih dogodkov na naše gospodarstvo in izgledi za bodočnost.

Poleg prikaza, kaj nam daje slovenska zemlja, kakor tudi, kaj nam daje jugoslovanska zemlja, bodo tudi strokovna navodila, kaj naj v različnih krajih slovenske zemlje delamo vsak mesec, kako na vrtu, v sadovnjaku, njivi, vinogradu in v gozdu.

V koledarju bodo tablice (kubične) za izračunavanje količine lesa, kakor tudi tablice za izračunavanje površine (kvadratov), tablice za izračunavanje obrestnih mer, poleg tega pa bo prikazano tudi, koliko predstavljajo razne prostorninske, dolžinske, površinske in težinske mere v decimalnem sistemu, t. j. v kubičnih milimetrih, kub. centimetrih, kub. decimetrih, kub. metrih itd., oz. v kvadratnih milimetrih, kv. centimetrih, kv. decimetrih, kv. metrih itd., oziroma v milimetrih, decimetrih in metrih, oziroma v gramih, dekagramih, kilogramih itd.

Za našega gospodarstvenika bo važen popis našega davčnega sistema in navodila, kako ravnati s pritožbami v primeru neupravičenega predpisa davkov.

V koledarju bo na lep način prikazana tudi organizacija svete Cerkve, ki je mnogim v vseh smereh nepoznana. Poleg tega bo pa objavljena tudi statistika veroizpovedi v Jugoslaviji in v svetu.

Za vsakega delodajalca in delojemalca bo važen izvelek iz obrtnega zakona o dopustih, odpustih uslužbencev itd.

Našim družinam, predvsem našim skrbnim staršem pa bo nadvse koristen pregled raznih strokovnih in drugih šol ter izgledi, ki jih imajo otroci s tako in tako izobrazbo za življenje.

Našim gospodinjam bodo prišli prav strokovni nasveti o shranjevanju živil itd.

Posebno korist bo imela vsaka hiša od koledarja tudi v tem, ker bo v koledarju zemljevid celega sveta in cele Evrope, kakor tudi mnogih držav, kjer so se odigrali zanimivi dogodki pretečenega leta. Prepričani smo, da teh zemljevidov do sedaj manjka v mnogih naših družinah in da bo zato koledar predstavljajal zanje trajno korist.

Koledar bo bogato ilustriran.

Poleg vsega naštetega pa bo v koledarju mnogo drugega koristnega, zanimivega in zabavnega čtiva, kar bomo še vse v „Domoljubu“ naznanili.

S koledarjem bomo dali vsem Slovencem lepo, koristno in nad vse zanimivo knjigo, ki bo za vsakega nepogrešljiva. Namenjena je vsem Slovincem, nlasti pa naročnikom naših listov, t. j. „Domoljubu“, „Slovencu“ in „Slovenskega doma“. — Za naročnike teh listov bo „Slovenčev“ koledar le po 10 din. — Za vse nenaročnike teh listov pa 28 din. Tudi ta cena 28 din je v primeri z drugimi podobnimi knjigami zelo nizka.

Da bomo mogli tiskati zadostno število izvodov prosimo, da sporočite čimprej naročilo na ta „Slovenčev“ koledar.

Naročniki „Domoljuba“, kakor tudi ostali lahko naročite „Slovenčev“ koledar po dopisnici na naslov: „Slovenčev“ koledar, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6 — ali pa pri naših zastopnikih v Vašem kraju. Najbolj enostavno pa je, ako naročite koledar kar ob plačilu naročnine s tem, da nakažete na isti položnici, s katero plačujete naročnino kakih listov, 10 din več in na zadnji strani srednjega dela položnice napišete, da pošljete 10 din več za „Slovenčev“ koledar. Cena 10 din velja za „Domoljubove“ naročnike, ki bodo naročili „Domoljub“ tudi za leto 1941.

Vsi nenaročniki naših listov dobe koledar za 28 din. Morej ga pa dobiti tudi po 10 din, ako naroči in plačajo „Domoljub“ za celo leto, oziroma „Slovenca“ za dva meseca ali „Slovenski dom“ za tri mesece.

Vabimo tudi vse trgovce, obrtnike in ostale podjetnike, da naroče v tem velikem „Slovenčevem“ koledarju oglase.

Pohitite z naročili na koledar, ki jih bomo sprejemali le do 1. novembra t. l., da bomo mogli koledar izdati ob pravem času in v zadostni nakladi.

„Slovenčev“ koledar

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

DROBNE NOVICE

Neki angleški oddetek je vdrl blizu Rudolfovega jezera 30 km daleč na abesinsko ozemlje.

Francoska vlada je odpravila diplomatska zastopstva pri vladah tistih držav, ki jih je zasedla nemška vojska.

Dve rebri si je zlomil te dni pri letalski nesreči bivši vrhovni poveljnik francoske vojske Weygand.

Romunska vlada je spremenila imena vsem polkom, ki so se doslej imenovali po bivšem kralju Karolu.

Bivši romunski kralj Karol je dopotoval v špansko Barcelono. Kralja spremlja pet in dvajset oseb.

32 angleških letal je zbil v sedanji vojni nemški letalski stotnik Molders.

Grška vlada je prepovedala vsak izvoz žita in koruze v tujino.

Bombe v Londonu so 12. septembra padle kot dež, je 13. septembra povedal londonski radio.

Vse premoženje bivšega romunskega kralja Karla je romunska vlada zasegla.

Tri italijanske prevozne ladje z vojaštvom in živežem so potopili Angleži na Sredozemskem morju.

Desetkrat toliko bomb zmečejo nemški letala nad London, kakor angleška nad Berlin, trdijo Nemci.

500 milijonov dolarjev posojila bo dala vlada Združenih držav južnoameričkim državam.

Letalske napade na London vodi sam vrhovni poveljnik nemškega letalstva maršal Göring.

Nemški napadi na London so zahtevali v treh dneh 700 mrtvih in 3000 ranjenih, piše ameriški tisk.

Med Bolgarijo in Grčijo pride kmalu do pogajanj, ki jim je namen prost dostop Bolgarije na Egejsko morje.

500.000 nemških vojakov bo treba izkrcati v Angliji za uspešno zasedbo, sodi italijanski strokovnjak.

59 vlakov dnevno vozi francoske begunce iz nezasedenih pokrajin v zasedene.

Cene živežem v Angliji od začetka vojne so se dvignile manj kot za 50%. A pri nas, ki se ne bojujemo?

Angleška vlada ponuja ameriškim pilotom prostovoljcem 1000 dolarjev za vsak sestreljeni nemški aeroplan.

Nemške oblasti na Norveškem so zaprle dostope v vsa južna in zahodna pristanišča.

Ne Italijani ne Nemci ne bodo uporabljali v sedanji vojni strupenih plinov, uradno zatrjujejo Italijani.

Deset tisoč letalskih tovorov bomb bodo zmetala dnevno nemška letala na London, pravijo v Berlinu.

Večje število italijanskih pilotov je zadnje dni odšlo v Nemčijo v svrhu ojačanja letalskega moštva.

Ce se bo angleško letalstvo izenačilo z nemškim potem ne bo nemški vdor v Anglijo več mogoč. Če pa nemško letalstvo zavlada nad Anglijo, bi se vdor posrečil, toda zato je na razpolago samo malo časa, pravi glasilo sovjetske mornarice „Krasniji Flot“.

Minister dr. Miha Krek je nedavno obhajal petletnico, od kar se kot minister v belgrajski vladi trudi za vsestranski napredek Slovenije. Veliko je število njegovih, predvsem gradbenih del, s katerimi je pomagal posameznim okrajem in naš narod mu izreka veliko zahvalo. Želimo, da bi gospod minister še dolgo mogel tako plodono delati za napredek in podvig Slovenije, kakor je delal doslej.

Dr. Marko Natlačen je pretekle dni praznoval petletnico, od kar je stopil na čelo dravske banovine. Vsak pošten Slovenec bo rad priznal, da se je gospod ban z vsemi močmi trudil, da bi Slovenijo gospodarsko in kulturno dvignil, za kar mu gre vse priznanje. Gospodu banu želimo, da bi še dolgo vrsto let mogel tako plodono delati za naš slovenski narod, kakor je doslej.

Starosta slovenskih gledaliških igralcev z. Duže in njegova gospa Avgusta, ki sta dolga desetletja bila stebra slovenske gledališke umetnosti, sta obhajala 9. septembra svojo zlato poroko. Slavnost je bila v frančiškanski cerkvi in sicer za id dan ter pri istem oltarju, kakor in kjer sta bila pred petdesetimi leti poročena.

Velika londonska elektrarna, ki proizvaja električni tok za vse Jutno Anglijo

Znamenita katedrala sv. Pavla v Londonu, največja in najbogatejša londonska cerkev, je bila v preteklih dneh v veliki nevarnosti, da jo poškodujejo bombe

Nizozemski tulipani ne morejo v Ameriko

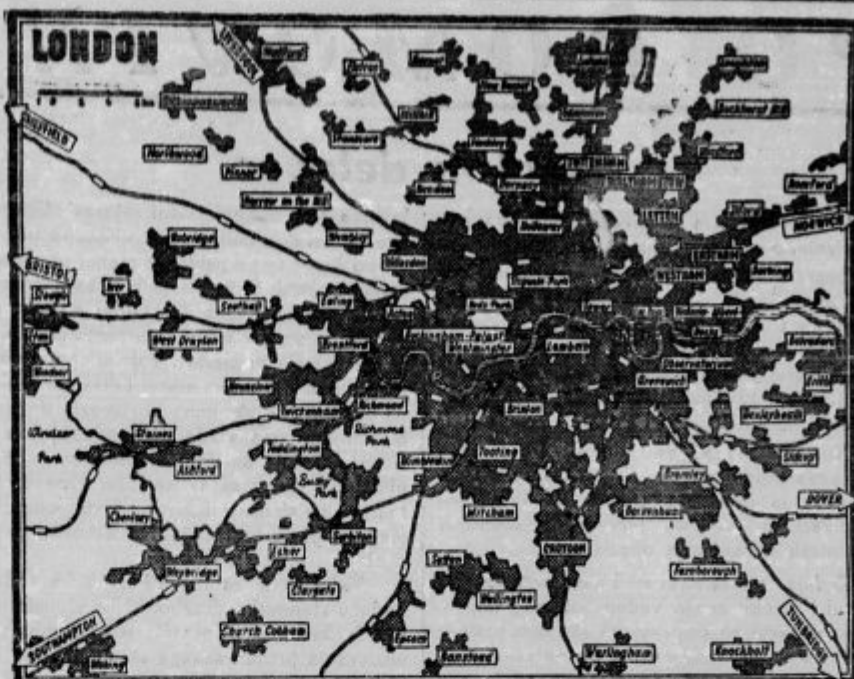
Zaradi blokade trpi Evropa na pomanjkanju bencina. Amerika pa vzdihuje, da ne more dobiti iz Nizozemske tulipanovih mladik, ker jih ne more več uvažati. Leta 1939, so kupili ameriški vrtnarji na Nizozemskem okrog 115 milijonov tulipanovih mladik v vrednosti 6 milijonov dolarjev. K temu pride še 5 milijonov hijacint in čebulic drugih rastlin, ki so jih

Amerikanci kupili na Nizozemskem, kupljene rože pa zamaš hrepenijo v nizozemskih pristaniskih po Ameriki. Deset milijonov mladik bi mogli ameriški vrtnarji še kako sami vzgojiti 20 milijonov bi jih pod nevarnimi okoliščinami lahko iz Anglije izvozili, pet milijonov lahko dobe iz Japonskega, toda kako nadomestiti ostalo? Če ne bodo našli nobenega izhoda, bo velik del ameriških vrtnarjev ob svoj dohodek. William Sperling, kralj ameriških vrt-

narjev v Newyorku je prišel na misel, kako najti rešitev iz te zadrege. V državi Michigan je mesteca po imenu Holland in v tem mestecu resnično žive samo Nizozemci, potomci nekdanjih Nizozemcev, ki so se izselili iz stare domovine. Tu se še trdno drže iz domovine prirejenih običajev, goje cvetlice in vsako leto priredijo praznik tulipanov, ki traja skozi cel teden in ga domačini, kakor tudi turisti in tuji zelo radi obiskujejo.

Aparati ki naznanjajo bližajoča se letala

London, katerega se nemški bombniki že nešteto krat bombardirali

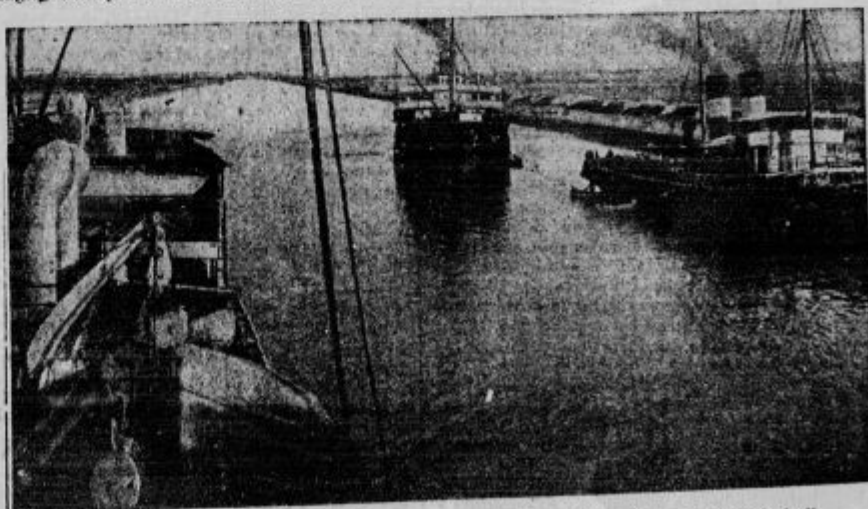
Romunski general Antonescu je postal voditelj države

V Angliji zbirajo stare železo, zlasti okenske mreže in balkonske ograje za potrebe vojne industrije

Učitelj: »Ako ena sobarica pospravi in uredi sobe v dveh urah, koliko časa bi za to delo potrebovali dve sobarici?«
Učenec: »Štiri ure.«

Odkrito povedal. Francek se je polenil in hlinil, da je bolan. Moral je v posteljo. Mama prinese kamilčen čaj, ki je seveda pust in grenak. »Tako, zdaj boš pa brž popil tale čaj, pa bo kmalu bolje.« — »Kamilčen čaj? Kaj ne bom dobil čokolade?« — »Ne, otrok. Kamilčen čaj je mnogo boljši.« Francek skoči s postelje in pravi: »No, zaradi kamilc se pa nisem ulegel.«

Sueški prekop, za katerega se bodo v prihodnjih tednih vršili najbrž hudi boji

V vsako hišo Domoljuba!

PO DOMOVINI

Kmet in delavec

V »Slovenskem delavcu« pod pravkar navedenim naslovom čitamo sledeče:

Zveza združenih delavcev od ustanovitve dalje ponavlja, da noče biti razredno bojna organizacija. Hoče sodelovati z ostalimi pridobitnimi sloji našega naroda, za skupni napredek lastnega stanu in narodne celote. Na krščanskih temeljih zgrajena organizacija tudi drugače delati ne more.

Kmečka zveza, zastopnica slovenskega kmečkega stanu, ob raznih prilikah ponavlja iste misli in izrečno ugotavlja, da tudi njen organizacijski program temelji na socialnih okoliščinah cerkvenega učenstva.

Zadnje čase se stiki med našo organizacijo in med Kmečko zvezo vedno bolj poglobljajo. Vedno večkrat se snidemo na skupnih sestankih in na skupnih zborovanjih, menjamo svoje misli in ugotavljamo, da moramo svoje sile združiti, če hočemo, da bo proletarski slovenski narod prišel do svoje pravice.

Posebno do izraza je prišlo to naše skupno stremenje na petkovem zboru funkcionarjev ZZZ in pa na naših nedeljskih romarskih zborovanjih. Predstavniki Kmečke zveze so oba krat poudarili, da so interesi de-

lavstva tudi njihovi lastni interesi. Gospodarsko močni delavski stan je najbolje pogosto, da bo kmet svoje pridelke mogel prodajati po primerni ceni. Sicer pa je tudi zaradi povezanosti kmečke hiše z delavskim stanom nujno potrebno, da delamo v skupnosti. Naši kmetje se ne morejo primerjati vojvodinskim veleposestnikom. Večinoma nikoli toliko ne pridelajo, da bi se vsaj skromno preživljali. Na mnogih bornih kmetijah vlada dobesedno prava revščina. Številne kmečke družine premnogokrat nimajo, s čimer bi se nasitile. Kmečki ljudje tako nujno rinejo v delavske vrste, zmanjšujejo njegove plače in množijo industrijski proletarijat.

Tako to mora izginiti z novim redom, z bodočo stanovsko družbo, ki bo slonela na temeljih krščanske pravičnosti, samostojnega urejanja prilik vsakega stanu posebej in pa tudi medsebojnih odnosov vseh delovnih stanov. Če pri poedincih morda danes ni še tega razumevanja smo prepričani, da je pri vodstvu Kmečke zveze prav tako, kakor je pri Zvezi združenih delavcev in smo uverjeni, da bo bodočnost slovenske delovne stanove, zlasti pa delavski stan in kmečki stan strnila v skupnih prizadevanjih za nove lepše čase.

Iz raznih krajev

Litija. Pasji kontumbe je bil zaradi domneve stekline že dvakrat. Toda kaj, ko se ga pa vsi ne drže. Nekateri sploh se prenežni, da bi morali biti cele dneve privezani. In tako se je zgodilo, da je eden takih zverklancev ogrizel pošto uradnico g. Fr. Vertančič, da je morala v bolnišnico. Poslave so za vse enake, tudi pri pasjih mecinah.

Št. Jernej na Dolenjskem. V torek, 10. sept. zvečer se je pred Podobnikovo vilo oglasila šentjernejska godba in moški pevski zbor. Na zagrebški univerzi je namreč končal študije g. Joško Podobnik in postal doktor vsega zdravilstva. Novi doktor, na katerega smo vsi šentjernejski ponosni, je sja bivšega uradnika pri deželni vladi. Oče je padel v svetovni vojni, skrbna mama pa se s sinom veseli uspeha in časti, ki ju je dosegel sin. Mlademu doktorju vsi iskreno čestitamo in želimo, da bi tudi vnaprej povsod, koder ga bo služba vodila, deloval med katoliškimi organizacijami in ostal zvest krščanskim načelom tudi kot zdravnik.

Mirna peč. Pred štirimi meseci smo imeli še med živimi v naši sredi blagopokojnega župnika in duhovnega svetnika g. Antona Zoreta. Dne 20. maja ga je pa Najvišji poklical k sebi po večno plačilo. Njegovo delo bo zapisano z zlatimi črkami v kroniki mirnoperške župnije, kar je vse on storil v času župnikovanja nad 33 let v Mirni peči. V spominu nam bodo ostala vse njegova javna in duhovna dela. V nestrpnem pričakovanju smo čakali na prihod novega župnika. Dne 3. septembra smo sprejeli župnika g. Antona Petriča, ki je služboval kot kaplan že poprej 8 let, dobro poznal delavca v vinogradu Gospodovem. Tako bomo z novo močjo nadaljevali dela, ki so nujno potrebna na vseh oporiščih in tudi na prosvetnem polju. Dobrodošli novi župnik! — Minuli mesec smo praznovali dveletnico, odkar se je pri nas ustanovila zadruga. Kljub veliki kritiki in konkurenci zadruga sijajno uspeva. — Gradimo novi most čez Temenico v Biški vasi. — Pogorel je zgodaj spomlad Cesarju na Vel. Kalu skedenj s senom, ob času mlave pa jstema in Somraku konzol, kjer je tudi pogorelo vse žito. — Letašnji pridelek sploh bo

kaj skromen, tako, da bo veliko posestnikov imelo le zase, ne pa, da bi mogli svoj pridelek vnovečiti. Tudi v vinogradih slabo kaže. — V torek, dne 10. septembra se je ponesrečil pri sekaniu drv Anton Saje iz Malenske vasi. Njegovo stanje je resno. — Mirna peč se bolj redko oglašja v našem »Domoljubu«, to pa zato, ker še niso vsi naročniki poravnali naročnino za leto 1940. Zato prosimo, da vsi zaostali plačniki naročnine isto nemudoma poravnajo, potem se bo pa tudi mirnoperški striček večkrat oglasil.

Moravče. Na zadnjem sejmu smo našli 79 volov, 21 krav in 75 prašičev. Kupčija je bila razmeroma dobra, zlasti za prašiče, ki so bili vsi razprodani. Debele vole so prodajali od 7.25 do 8.25 din za kilogram žive teže. Draga je bila tudi mlada živina in plemenske krave. Žal, da nam od visokega izkupička nič ne ostane, ker se je podražilo skoro za polovico vse, kar moramo kupovati. — Žita smo pridelali manj kakor lansko leto. Sadja je malo, pa še tisto je krastavo in črivo, ponekod pa sploh ni obrodilo. Ajda in kuruza dobro kaže, če bosta srečno dozoreli. Na zelju in repi se pojavljajo gosenice. Filoza bo precej, krompir pa že napada gniloba. Posebnost na vrtu mesarja Cotmana je debela jedilna pesa, ki tehtja 5 kilogramov. — Gasilno društvo v Moravčah je obhajalo letos 40 letnico svoje ustanovitve. Na slavnostni prireditvi v nedeljo je prejele odlikovanje več zaslužnih članov. — V Javorcih je utonila posestnikova žena Franciška Birk, p. d. Brkova mama. Usodni večer je tožila, da jo boli glava. Pozno ponoči je vstala in šla po vodo za obkladke. Ker je ni bilo nazaj, so jo domači pričeli iskati. Našli so mrtvo v globokem vodnjaku. — Umrli je Albina Barlič, hči posestnice na Hudeju. Dobri Bog naj obilno poplača njeno zemeljsko trpljenje!

Šmartno pri Litiji. Oni četrtlet smo spremlili k večjemu politiku upokojeno upraviteljsko veleposestva Rus Rozo, sestro našega župana. Rajna je bila vedno katoliško zavedna ter je ob vsaki priliki odločno in samozavestno pokazala svojo katoliško zavednost in prepričanje. — Draga Rozal Sedaj, ki si se odselila od nas k naši Materi našega Zvolčarja, izprosi nam pri Mariji, da bomo tudi mi hodili odločno po Tvojih stopinjah!

— Na Liberci je nedavno umrla Fortuna Marja. Revica je bila mati 5 nedoraslih otročkov, ki jih je zapustila možu. Bila je članica ženske Marijine kongregacije, ki jo je na zadnji poti spremljala z zastavo. Naj ji svetli večna luč!

Preleganje. Sedaj hoče kopije krompirja: veliko žalostjo pobirajo cele košare črnega in gnilega krompirja na stran. — Tudi pri nas smo imeli mirovno procesijo pod vodstvom domačega g. župnika, k Sv. Križu v Vel. Trebeljcu. Bog nas obvaruj pred vojno viharo! — Preleki ledeno smo imeli prvo slano, ki gotovo ni koristila slati sladi, ki lepo kaže. — Zola se je pričel! 10 otrok in ena žena saba... in dve ujni moči!

Leskovec pri Krškem. V naši občini gradbanska uprava v vsaj Kobilu in Gorenja vas dovede, ki bodo še poznim rodovom prišli, kdaj je bil v krškem okraju narodni poslanec naj priljubljeni minister dr. Miha Krek. Desetletja so se pehali in mučili valčani vasi Kobilu in Gorenja vas, kako pripeljati vodo iz oddaljenih studencev v vsak. To delo je sedaj skoraj že gotovo. Zidarska dva pri obeh vodovodih so skoraj že gotova, potrebno je samo še izkopati jarko za cev, katere so že na potu in jih vsak čas pričakujemo. V dobi JNS rešimo ni bilo za »križak« denarnih sredstev ter so bile vse projekte zaman. Naš poslanec minister dr. Krek je tudi veliko razumevanja na potrebe našega okraja, občin in vasi, ter je odobrili značajne kredite, ki 150.000 din, ter s tem omogočil gradnjo vodovodov, za kar smo bomo vsi trajno hvaležni ter mu izrekamo tisekrat hvale. Veliko razumevanje je pokazala tudi banaka uprava ter je prispevala k gradnji vodovodov znatno zneske, za kar se pravo toplo zahvaljujemo g. banu in gospodom na k. d. rotnišnem oddelku. Velike žrtve so prevzeli in tudi že delno prenesli tudi sami valčani v obliki prostovoljnega dela, katerega izvršujejo s poštovanostjo. Tosejdenve načrto je napravil Higienični zavod v Ljubljani, za kar se posebej zahvaljujemo direktorju g. dr. Pircu, ki ob vsaki priliki pokaže razumevanje za potrebe našega kraja, ter je bilo v zadnjih letih prav po njegovi zaslugi narejenih več higieničnih naprav v krajšji okolici. Ne smemo pa pozabiti izreči topla zahvale našemu neumornemu okrajnemu direktorju Lojzetu Jakliču, ki je posvetil mnogo časa in truda prav tem vodovodom, ki so sedaj v gradnji in bo neštetim drugim studencem in vseh njakom, za katere je predvideno, da bodo v bliž

Molitve Moravške doline

Ti, ki na Hribcih pod križem našel, mrtvega sina v naročju drliš in na Drtiji vesela kraljuje, zemlji moravški dobrote deliš: bodi tolažba nam v dneh trpljenja, zvezda - danica na morju življenja.

Koder se vzdih nese iz prsi izveja, k Tebi na Hribce zaupno biti in pred oltarjem drliške Marije iščemo trdnj spet novih moči. Zdravja Te prosimo v svoji bolezn, Tvojega varstva in Tvoje ljubezni.

Bolj kakor davne moravške rodove groza nam danes prešinja srce: koplje sovraštvo po svetu grobove, mesta razdira in širi gorje. Ti že pogubne valove ustavi, hudega varuj nas v Svoji ljubavi.

V raju pri Sinu za nas Ti govori, sveti kot zvezda miru nam z neba: Tvoje svetlišče kot skala na gori naj se upira viharjem pekla. — Vroče molitve iz src nam kipijo: večno ohrani nam Hribce, Drtijo.

* Kapelica žalostne M. B. na Hribcih stoji na samotni gozdni ravnišči Moravč. Poprej je bilo tukaj znamenje s čudodelno podobo, ki je zdaj v glavnem oltarju. Hribce ne slovijo le med domačini, marveč tudi drugod po sosednjih krajih. Drtija pa je najbližja moravška podružnica in privlačuje s svojo prijaznostjo vsi moravsko dolino. Posvečena je Materi božji, h kateri se zatekajo v raznih potrebah in neugodah, zlasti pa hudi pri.

Limbarški

nji bodočnosti zasnovani. G. Jaklič predvsem zasluži s svojim delom, katerega izvrši veliko več kot mu je dolžnost, priznanje s najvišjega mesta. Da so se uresničile dolgoletne želje vnašanje vasi Kobilje in Gorenja vas, je tudi zasloga našega japonskega Stara Franca in tajnika Preglja, ki nista nikdar zamudila nobene prilike in vložila veliko truda, da so postale želje enkrat resnica. Ta dva vodovoda sta dosti jasen dokaz vsem onim političnim netopirjem, ki lažejo varuša javen naše slovenske domovine, da imajo razumevanje za potrebe slovenskega ljudstva samo vodilni mošje Slovenec, a vsi ostali bi nas uporabljali le za drobšč pri plačevanju svojih računov.

Slov. Konjice. Možganska bolezen, takozv. meningitis je bila odkrita v vasi Božje na Pohorju. Ker je silno nevarna, so eno osebo oddali takoj v mariborsko bolnišnico, obkroženo pa je storila potrebno proti morebitnim drugim posledicam. Te vrste obolenje na Pohorju ni prvo in kaj rado nastopa ob menjavi toplote. — Tatvine so se na veliko razpadle po naših krajih. Krade se vseprek: svinje, kokoši, drva, poljski pridejki, zlasti krompir, sadje in že grozdje. V jeseni bodo dolgooprstenci najbrž pridno na delu, da za zimo ne bo treba skrbeti na pošten način. — Radi draginje so naši ljudje že marsikatero jed opustili. — V sredo, dne 11. septembra, popoldne se je nad Opločnico med ploho vsula gosta, kakor grah debela toča, ki je padala nekaj minut in vse pobelila.

Naredila je precej škodo v vinogradih in na ajdovih posvkih. V tem kraju letos toča še ni bilo.

Ambrus. Približala se je z naglim korakom jesen, ki pa ni zlatol Saj naš kmet z obupnim očesom pregleduje svoje žitnice in s slahom v srepu premišljuje, kaj bo, ko pride zima, tista dolga zima. Ali bo zadosti kruha — pa kaj kruha, saj ni z njim razvajan naš kmet! Da ima zadosti krompirja in žgancev, pa se ne boji prihodnosti. Letina bolj slaba: žita (pšenice, ječmena) malo ali nič, krompir še dobro kaže, vendar gnije, kar je zopet krivda obilnega dežja, koruza počasi zori. Bajtarji in mali kmetje so si prislužili vsaj nekaj pri obratnih robida in drugih zališč ali pri gradnji vodovoda. Kmet, ki pa si zaradi draginje ne bo mogel kupiti niti potrebne obleke. — Naš suhozračni vodovod se bliža končnemu uresničenju. Jarki, oziroma tevi so položene do Ambrusa, kjer so izvršena tudi druga vodovodno-inštalacijska dela. — V Globoču izvršujejo še najpotrebnejša dela in postavljajo najmodernejše stroje za pogan vode in Globoču v rezervuar int naprej do Ambrusa. Veseli smo in hvalečni tistim, ki so se trudili in delali za gradnjo našega prepotrebne vodovoda ter dosegli, da nam že kmalu priteče dobra in okusna voda.

Baka pri Krškem. Za praznik Marijinega rojstva nas je pohitelo nad 40 s avtom poklonit se nebeški Zaveznici na Brezje. Pa še na Bled smo pogledali. — Nedavno so spoštensko obiskali Svanjov mlca v Podulcih in arekvisitali tri vreče moka, pa še nekaj drugih stvari.

Velik vlom na Bledu. V noči od 29. na 30. avgust je bil izvršen velik vlom v središču Bleda v trgovino z latino, srebrnino in urami A. Božič. Vlom je bil drzno izpeljan v glavnem središču Bleda in v največji sezoni. Vse se mora vprašati, kako je moglo priti da kaj takega ob takim času na Bledu, ne da bi kdo sploh kaj opazil. Vlom je bil izvršen v deželni noči, kar potrjuje prepričanje, da vlonilec ni od Jaleš in da je dobro poznal vse varnostne razmere. Vlonilec je odnesel zlate zapustilce, evralince, prestane, ure in vsežice in bo gotovo skušal sedaj to razpečevati po Gorenjskem. Opezarjamo vse, da je turška A. Božič, Ljubljana, Francišanska ulica 3, ki ima podružnico na Bledu, razpela 10.000 din nagrade tistemu, ki prvi odkrije ali pa poda koristne podatke o tem, kdo je vlom izvršil.

Staršem v spomin

Iskrena in čista ljubezen je bila, ki njuni življenjski je postala zbirnica, ni bilo posestva, ne dote bogate, par skromnih sta znanec povabila v svate.

Pegumno kot ptičji par v cvetni pomladi, gradila svoj dom sta v skrbi in nadi, zaspani v hojo Previdnosti sta zuala, zato se truda, težav nista bala.

Is zveste ljubezni rojena življenja, privesla so novih skrbi in trpljenja, zrečla zaupno sta stvarniku v roke, zdaj stek in mamica svoje otroke.

Ne eden, dva; osem se nas je rodilo, za mamico drobno veliko število. Preslabo godilo res ni se družini, saj očka je živel tej sili edini.

V najlepši je dobi ga smrt pokosila, sledila si kmalu mu, mamica mila... Oj, prosita tamkaj pri večni Dobroti, da vsi bi hodili po vajini poti!

Zadružna šola v Ljubljani

Kot druga leta, bo tudi letos v Ljubljani na Dvornični trgovski šoli zadružna šola. Ki se začne sredi oktobra in traja do Velike noči. Šola ima dva letnika, prvega za na novo vstopnike, drugega za tiste, ki se prvi letnik dobro dovršili. Sprejemajo se v šolo fantje, ki šole kasneje delati pri zadrugi. Zefeti je, da bi se oglasili v 1. letnik študijske linije in takih krajev, odkoder v šoli še ni bilo nikogar.

Prosimi morajo poslati prošnjo za sprejem na Zadružno šolo v Ljubljani, in sicer do 25. septembra. Približni morajo zadnja šolska izpisevala in rojstni list. Sprejemajo se le zdravi in pa dobro pripravljeni mladeniči. Podrobnosti posnala o pogojih sprejema daje Zadružna zveza v Ljubljani.

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA

V LJUBLJANI, Kongresni trg 16/11.

upisuje

v svojo Dvodelno trgovsko šolo in začne tečaje ter posilne predmete, kakor knjigovodstvo, stenografijo, pravo itd. ter tuje jezike, kakor nemščino, italijansko, francosko in dr.

Vpiše se lahko vsakdo. Pouk se vrši z dopisovanjem, in sicer in zate uspešen. — Vsa polajala pri vadstvu zaveda brezplačno.

Gospod Volodijovski

Šli so namreč pod njim polki, izkušeni in utrjeni v ognju. Ljudje, ki so že od otroških let rasli v bojnem hrupu in prebili nič kotih pokolov, bojnih podjetij, obleganj, bitk. Mnogo jih je še pomnilo strašne čase Himelnickega, Zharaža in Beresteckega; mnogo jih je preželo vse vojske, švedske, pruske, moskovske, domače, danske in ogrske. Bili so tam oddelki, spremstvo velikih gospodov, sestojeci iz samih veteranov, bili so vojaki s postojank, za katere je postala vojska to, kar za druge mir: normalen položaj in tek življenja. Pod ruskim vojvodo je stalo petnajst praporov huzarjev, konjenice, ki so jo celo inozemci smatrali za nepriznljivo; bili so lahki prapori, prav tisti, ki jim je načeloval hetman, ko je že po padcu Kamenca zadaj strahovite poraze razpršil tatarskim čambufom. Bila je slednjič domača pehota, ki se je znala s kopiti brez strela, vreči na janičarje.

Te ljudi je vzgajala vojna, saj je vzgajala ljudovlada čaka pokolenja; toda dolej so bili razpršeni ali pa v službi sovražnih si strank. Zdaj ko jih je notranja sprava poklicala v eno taborišče in pod eno poveljstvo, je hetman upal, da bo stli z njimi močnejšega Hussina in prav tako močnega Kaplana Načelovalš so tem ljudem izkušeni poveljniki, katerih imena so bila prav tako ne samo enkrat zapisana v zgodovini zadnjih vojsk, v spremenijski zapovednosti porazov in zmag.

Hetman sam pa je kakor sonce stal na čelu vseh in s svojo voljo dajal smer tisočim. Kateri pa so bili drugi poveljniki, ki jim je bilo usojeno, da se pri tem kočimskem taboru pokrijejo z nevarno slavo?

Bila sta tam dva litvska hetmana: veliki (hetman) Pac in poljski Mihal Kazimir Radzivil. Ta dva sta se nekaj dni pred bitko združila s kronskimi (kraljevim) vojakami in sta se sedaj na povelje gospoda Sobieskega postavila na višinah, ki vežejo Hozim z Zvanjem. Dvanajst tisoč bojevnikov je poslalo njih ukaze, med njimi pa je bilo dva tisoč lahoma pehote. Od Dujestra proti jugu so stali zavestniški vlaški polki, ki so dan pred bitko zapustili turški tabor, da bi se združili s kristjani. Poleg Vlahov je stal s topništvo gospod Kontski, ki je bil nedosegljiv v zavzemanju utrjenih krajev, v napravljanju nasipov in naračevanju topov. Te umetnosti se je učil v inozemstvu, je pa v kratkem prekosil v njej tudi inozemce. Za gospodom Kontskim je stala ruska in mazurska pehota Korkega, dalje gospod hetman poljski Dimitrij Višnoviček, bratranec holnega kralja. Ta je imel lahko konjenico pod seboj. Poleg njega se je postavil z lastnimi prapori pehote in konjenice gospod Andrej Potocki, nekdanj hetmanov nasprotnik, zdaj pa obhodovalce njegove velikosti. Za njim in za Korickimi je stalo pod Janom Jablonovskim, vojvodo ruskim, petnajst praporov huzarjev v bleščočih oklepih, v čeladah, ki so metale grozne suze na obeze, s krili na ramnih. Guzd sulic je štel sad njimi, oni pa so stali mirno, znanajoč se na svojo silo in prepričani, da bodo oni tisti, ki bodo odločili zmaga.

Od manjših pa, ne po hrabrosti, ampak po ugledu bojevnikov, je bil gospod kaštelan podleži Lužicki, čigar brata so Turki: Rodznan glavo obekali, za kar jim je prisegel večno maščevanje; bil je tam gospod Stefan Čarniecki, nečak velikega Stefana, kavca poljski pater. Za časa obleganja Kamenca je stal pod Golembom na kraljevi strani na čela slabšanske drhali in bi bil skoraj zannet domačo vojno, zdaj pa je krepel odlikovati se v

hrabrostjo na lepšem polju. Bil je gospod Gabriel Silnicki, ki je skoraj vse življenje prebil v vojnah in, man je že starost pobelila glavo; bili so še razni vojvodi in kaštelani, ki so bili iz prejšnjih vojev manj znani, manj slavni, a tembolj slavlislepai.

Med viteštvo pa, ki ga ni krasila senatorsko dostojanstvo, se je pred drugimi odlikoval gospod Skrzetunski, slavni zbaravec, vojak, ki so ga stavlili viteštvu za vzor in ki se je udeležil vseh vojev, kar jih je zadnjih trideset let vodila ljudovlada. Starost mu je že pobelila glavo zato pa ga je obdajalo šest sinov, po moči šestim divjim veprom podobnih. Od teh so starejši že poznali vojno, najmlajša dva pa sta imela prestat prvo preizkušnjo in sta zato tako smatralo kopavca po bitki, da je moral oče njuno nesrpaost z modrimi besedami krotiti.

Z velikim spoštovanjem so gledali tovarisi na očeta in sinove, toča še večje občudovanje je vzbujal gospod Janocki, ki je bil na obe očesi slep, pa se, je kljub temu po zgledu tistega češkega kralja Jana odpravil na vojno.

Ni imel ne otrok ne sorodnikov, slahabnika sta ga vodila pod pazduho in imel je samo nado, da v bitki pade, domovini uslego lakaze in si pridobi slavo. Prav tam je bil gospod Riečicki, ki sta mu oče in brat v teku tega leta padla. Prav tam je bil gospod Motovidlo, ki se je pred kratkim izgnal iz tatarske sužnosti in odšel takoj na vojsko skupaj z gospodom Mišilevskim. Prvi se je namreč hotel maščevati za sužnost, drugi pa za krivico, ki jo je doživel v Kamenca, ko so ga janičarji kljub pogodbam in slabšanskemu dostojanstvu s palicami, pretopili. Bili so tudi nekdanji vitezji z naddnjestrskih postojank, namreč gospod Ručie in nedosegljivi lokostrelec gospod Mušalski. Ta je odnesel iz Kamenca zdravo kolo zaradi tega, ker ga je mali vitez postal k ženi z obvestilom; bil je gospod Snitka in gospod

Ljudje, varujte se nepotrebnih pravi

Trden posestnik in gostilničar je v oporoki postavil za glavnega dediča svojega mladoletnega sina iz prvega zakona, svoj drugi ženi je pa določil v glavni hiši dosmrtno stanovanje, katero mora dedič prirediti iz bivše pisarne in dela veže, razen tega ji je volil v popolno last eno njivo in dve manjši hiši, v katerih so se nahajali ob času zapustnikove smrti najemniki. Zapustnik je umrl v mesecu maju. Dedičev varuh je takoj po gospodarjevi smrti priredil stanovanje za vdovo, kar je veljalo na podlagi računov 5001 din. Varuh je pobiral najemnino od obeh vdovi voljenih hiš, za kar je prejel 900 din, poleg tega je pokosil na voljeni njivi 4100 kg detelje v vrednosti 2050 din; nasprotno je pa on plačal od hiš in njive zgradarino in zemljarino v dokladami vred v znesku 294 din. Kakor po navadi so tudi tukaj nastali kinalu prepriži z vdovo. Ta je po več dni, tudi tednov odhajala od doma in se je končno popolnoma izselila v drug kraj in se ni več vrnila; izselila se je začetkom avgusta. Med tem časom je bil prvi varuh odstavljen in postavljen drug.

Vdova je zahtevala od drugega varuha povračilo za pokoseno deteljo in prejeto najemnino. Varuh ni hotel o tem ničesar slišati, nakar je vdova vložila proti mladoletnemu dediču tožbo na plačilo 2950 din. Pri sodišču je varuh ugovarjal, da takrat zapuščinska razprava še ni bila končana in zapuščina še ne prisvojena, zato so ji vsi dohodki iz zapuščinskega premoženja in prid dediču.

Najemnine se je res pobralo 900 din, detelja pa je bila po odbitku pridelovalnih stroškov vredna kvečjemu 800 din. Če tudi pa bi bila vdova upravičena do teh zneskov, ima pa dedič od nje veliko več terjati. Po njeni zahtevi je dal prejšnji varuh razkošno urediti, za kar je izdal 5001 din; za prireditve preprostega stanovanja bi bilo zadostovalo 1000 din. Dedič je bil tedaj brez potrebe obremenjen za 4001 din; to mu mora vdova povrniti. Poleg tega je vdova z neko prijateljico živela tri mesece na dedičevem domu in prejela tamkaj vso hrano in mnogo vina za obe, kar je vredno na dan najmanj po 30 din ali skupaj 2700 din.

Začela se je dolgotrajna pravda z dolgočasnimi dokazovanjem. Izvedenca sta si ogledala njivo ter sta iz površine in kakovosti njive ter s primerjanjem takratnih cen prišla do zaključka, da je bila pokosena detelja po odbitku pridelovalnih stroškov vredna najmanj toliko, kolikor je vdova zahtevala zanj. Bili so zaslišani tudi vsi obrtniki, ki so stanovanje prirejali. Konec vsega tega je bil, da je moral dedič plačati vdovi vso uitoževano vsoto po odbitku davka 294 din, davek z dokladami je šel na račun vdove. V razlogih je sodišče reklo, da je vdova imela tukaj po močevi smrti pravico do užitka voljenih nepremičnin, ker so se te lahko takoj in brez ovire izročile vdovi. Kar se tiče preureditve stanovanja, je prišlo sodišče do zaključka, da ni bilo prav nič razkošno prirejeno;

Nova Cerkev. Kakor drugod, tako tudi pri nas govorijo razni ljudje vse mogoče stvari, kar je seveda vse popolnoma lažljivo. Ohranite mirno kri in se ne dajte plašiti od raznih plačancev, ki jim je samo ta namen, da bi narod razburili. — Zaupajmo neomajno na Boga, ker le on ima v rokah usodo posameznika, kakor tudi vseh narodov. Prosimo, da nam bo ohranil ljubi mir tudi v bodoče. Ostanimo zvesti našim voditeljem, tako predvsem dr. Korodcu, ki se trudi, da se bo mir ohranil. Vsi vemo, da je vojna največja nesreča za narode. — Blizajo se daljši večeri. Vstopite v krog Hlanaša »Slov. kat. bralnega društva«, ki ima zelo lepe knjige in nizko članarino. **Pristava-Bresovica.** Ze leta 1938 se je ob tem času pričela graditi cesta, ki je od Sv. Tomaža

do Ljubčane že izvršena. Načrt je, da se prične z gradnjo drugega dela od Sv. Tomaža na Bezovico, oziroma Dramlje. Želeli so, da bi se zaposlili predvsem oni, ki so siromašni in ne zapravljivi. Vsi delavci so hvaležni senatorju Mihelčiču za njegovo posredovanje.

Nova Štifta pri Gonjem gradu. Vsem, ki smo ga poznali, so se zalesketale solze v obeh ob žalostni novici, da Franceta Rihterja, p. d. Zavolovskega Francelusa, ni več. Umrl je po kratki in mučni bolezni v petek 23. avgusta v ljubljanski bolnišnici, v najlepših fantovskih letih, star šele 19 let. Pokopani je bil povsod priljubljen in vedno vesel fant, tako da smo ga vsi radi imeli. Tebi, dragi France, vsi želimo večni mir!

Nesrečnec in gospod Hromika in najnesrečnejši izmed vseh, mladi gospod Novovojek.

Temu so celo prijatelji in sorodniki želeli smrt, saj ni bilo zanj več tolažbe. Ko je ozdravel, je vse leto uničeval čambule, zlasti pa je srdito preganjal Lipke. Ko je Kričinski razbil gospoda Motovidla, je prejezdil za Kričinskim celo Podolje; ni mu dal oddiha in mu je bil neizmerno težek. Na teh bojnih pohodih je zgrabil Aduroviča in ga ukazal deti iz kože, ujetnikom ni dajal hrane, toda utehe v bolesi ni našel. Mesec dni pred to bitko je odšel k huzarjem gospoda vojvode ruskega.

S takim viteštvom torej se je postavil pod Hotimom gospod Sobieski. Za krivice ljudovlad v prvi vrsti, pa tudi za svoje osebnost so se želeli maščevati ti vojaki, saj je v neprestanih bojih v poganstvom na tej s krvjo prepojeni zemlji skoraj vsakdo izgubil kako ljubljeno glavo, nosil v sebi spomin na kakšno strašno nesrečo. Heiman veliki se je torej podvizal z bitko, ko je videl, da se da srditost v sreči njegovih vojakov primerjati s srditostjo levjane, kateri so neprevidni lovci pobrali mladiče iz gošče.

Dne 9. listopada leta 1674. se je začela bitka z malimi spopadi. Krđela Turkov so se od ranega jutra usipala izza okopov, krđela poljskega viteštva pa so željno hitela proti njim. Ljudje so padali na obeh straneh, škoda pa je bila pri Turkih večja. Padlo pa je vendarle nekaj imenitnih Turkov in tudi Poljakov. Takoj v začetku boja je okromen spahija prebodel s krivo sabljo gospoda Maja, zato pa je onemu najmlajši Skrzetuski z enim udarcem skoraj popolnoma glavo odbil, za kar je bil pohvalo modrega očeta in si pridobil znatno slavo.

Tako so se torej bojevali v skupinah ali posamič, v drugih pa, ki so boj opazovali, je rasel pogum in vedno bolj naraščalo veselje do boja. Med tem so se oddelki vojske raz-

postavili okoli turškega tabora, kamor je komu hetman mesto določil. Sam je stal za pehoto Koričkega na stari poti v Jassy, z očmi objemal ves ogromni Husseinov tabor in na obrazu se mu je zrcalil tisti jasni mir, kakor ga ima mojster, gotov svoje umetnosti, preden se dela loti. Od časa do časa je razpošiljal ordonance z ukazi, zdaj spet zrl z zamišljenim pogledom boj posameznih skupin. Pod večer je prihajal k njemu vojvoda ruski.

»Okopi so tako obširni,« je rekel, »da je nemogoče nastopiti takoj od vseh strani.«

»Jutri bomo v okopih, a pojutrišnjem posekamo tri četrtine teh ljudi,« je odgovoril mirno gospod Sobieski.

Med tem je nastopila noč. Bojevniki so se odpravili z bojišča. Heiman je ukazal vsem oddelkom približati se nasipom v temi, kar je Hussein ovrta, kolikor je mogel, s topovi velikega kalibra, toda brez uspeha. Proti jutru so se poljski oddelki zopet pomaknili nekoliko naprej. Pehota je začela pred seboj nasipati majhne okope. Nekateri polki so se »primaknili na dober strel iz muškete. In res so začeli janičarji na gosto streljati iz pušk. Vendar se po hetmanovem povelju na ta ogenj skoraj sploh ni odgovarjalo, za to pa se je pehota pripravljala na naskok naravnost naprej. Vojaki so čakali samo ukaza, da bi planili srdito naprej. Nad njihovo raztegnjeno črto so z živžanjem in šumom letele karteče kakor jate ptic. Topništvo gospoda Kontskega je začelo boj o svitu in ni utihnilo doslej niti za en trenutek. Po bitki se je šele pokazalo, kako zelo so pustošili njegovi izstrelki, ki so padali na mesta, kar najbolj na gosto zastavljena s šotori spahijev in janičarjev.

Tako je preteklo dopoldne; ker pa je dan v listopadu kratek, se je bilo treba podvizati. Hkrati so zadoneli vsi bobni, kotli, krivulje. Na tisoče grl je zavpilo z enim glasom in pe-

vdovi po bogatem posestniku pristojna po zakonu boljše in udobnejše stanovanje, kakor pa vdovi po majhnem kajzarju. Glede dedičeve trditve, da je vdova še tri mesece prav dobro živela in bila na dedičeve stroške, se je izkazalo, da je bila ta trditev neresnična; sploh pa ima vdova še šest tednov po smrti moža pravico zahtevati od zapuščine dostojno prehrano. Druga inštanca je potrdila to sodbo.

Pripomniti je pa še, da je moral dedič plačati stroške vdovinega zastopnika v znesku \$400 dinarjev; stroški dedičevega zastopnika pa so bili gotovo vsaj tolikšni, če ne še večji. Iz te pravde se vidi, da varuh tudi ne sme preveč ščititi koristi svojega varovanca, ker mu s tem lahko povzroči ogromne stroške.

K Materi

Me uboge, ki največ trpite
in živimo le od dela svojih rok.
Vse k Mariji danes pohitimo,
kakor k materi hiti ljubeč otrok.

Ona nas bo dobro razumela:
naše stiske, solze in tesnobno bol;
ker je sama prej še vse trpela
bolečine, kar jih krije zemski dol

Me sme Tvoje, milostna Marija!
Ti si naša, tudi ona izmed nas.
K Tebi Jezus nečino se privija.
Tvoj ljubeči dolci gleda nas obraz.

Naša budi vedno Pomočnica!
Tisoč nam preti nevarnosti povsod.
Bodi naših vdanih sre Kraljica!
K Jezusu nas vodi, kaži prave pot.

V tenanih dušnih in telesnih bojih,
varuj nas in delavski trpeči stan.
Naj po prošnjah vsemogočnih Tvojih
narod in nam zasije sreče dan!

Rohotnikov.

hota, ki jo je podpirala tik nje nastopajoča lahka konjenica, je v gostih množicah odrinila, da izvrši naskok.

S pet strani hkrati je napadla Turke Njegov milost. Jan Dornemark in Kristof de Bohan, izkušena bojovnika, sta vodila inozemske polke. Prvi, ki je bil po naravi bolj vročkrven, se je gnil tako srdito, da je pred drugimi dospel do okopov in bi bil kmalu polk izgubil, ker je moral vzdržati salvo iz tisočev in tisočev pušk. On sam je padel; vojaki so začeli omahovati, toda prav v tem trenutku jim je prišel na pomoč de Bohan in zadržal prestrašene vojake. Le-ta je s mirnim korakom, kakor bi bil na vežbelišču in bi korakal po taktu godbe, premeril ves prostor tja do turških nasipov, odgovarjal na salvo s salvo in ko so jarek z butarami zadelali, ga je prvi prekoratil pod točo krogel, se s klobukom janičarjem priklonil in prvi prebodel praporščaka. Vojaki, ki jih je zglede takega polkovnika navdušili, so skočili in začela se je strašna borba, v kateri so se urejenost in izvežbanost kosala z divjo hrabrostjo janičarjev.

Podvizajoče se dragonce pa sta vodila od strani varice Tarabanova Tetvin in Doenhoff. Drugi polk pa Asver Greben in Hajdepol, vsi izvrstni vojaki, ki so si razen Hajdepol še pod gospodom Carnieckim na Danskem pridobili neizmerno slavo. Ljudje, ki so bili pod njihovim poveljstvom, so bili zastavni in udarni, izbrani iz podanikov na kraljevskih posestvih, zelo spretni za boj peš in na konju. Vrata je proti njim branil džamak, to je neredni janičarji, zato pa so se tudi, čeprav so bile njih množice ogromne, začeli takoj mešati in se umikati, ko pa je prišlo do ročnega spopada, so se branili samo v toliko, v kolikor niso mogli najti mesta za umik. Ta vrata so bila tudi prva zavzeta in skozi nje je mogla najprej prodrati konjenica do srede taborišča.

Prevžilkarjev kruh

(kmetički glas z dežele.)

Zanimanje za socialna vprašanja na vas je vsak dan večje. Mnoge boleče rane se skušajo zdraviti, ali se vsaj tleče zdraviti, ki bi bila uspešna. Ena taka rana je: mi kmetje nimamo niti bolniškega niti starostnega zavarovanja.

Pač: oboje imamo, svačsko; toda oboje je pa tako manjkljivo, da sedanjim razmeram skoraj ne ustreza več. Pereče vprašanje je zlasti naše prevžilkarstvo. Kruh užilkarjev ni samo trd, grenak je, hudo grenak. Ne pri vsakem, a pri mnogih.

Zdi se, da to ni nov pojav. Saj je že včasih veljal rek: »Ti meni luč, jaz tebi kijuče. To se pravi: ne daj pred smrtjo grunta iz roki. Prevžilkarstvo razmere so se torej prav za prav splohale. Dva vzroka bi navedel za to. Prvi je vsak dan večja skrb, le za samega sebe in za lastno ugodje, brez ozira na desno in levo. Ta egoizem, ki danes popolnoma obvladuje našo družbo, se je polastila tudi kmetičkih ljudi. Načelo »vsak sam zase« je popolnoma prepojilo našo vas. Tako neredko sih ne pozna več očet, hčerka ne matere. Staro občestveno življenje na kmetih je precej porušeno. Razvaline so vidne, kajti kmetička domačija mora živeti in obstojati le s skupnim naporom celotne družine.

Gospodarski liberalizem je uničil skupnost kmetičke družine. Ločil je brata od sestre, otroke med seboj, hlapca od gospodarja. Ali ne stori danes vsak pri hiši kolikor ravno mora. S tem pa kmetičja propada. K vsemu se pridružijo še vsak dan slabše gospodarske razmere. — Če imamo kmetja za materialista, za grobega, ali tako misljenje ne narekuje v prav mnogih primerih boj za obstanek? Boj za vsakdanji kruh naredi kmetja trdega, saj zamori v njem vsa mehka čustva. — Tako se, izgube srčne, krvne vezji, namesto njih stopa hladen, računarski razum.

Mnogo se danes govori in piše o starostnem zavarovanju na kmetih. Toda ali se vsakdo zaveda, da bo to le novo breme za že itak šibke kmetičke rame. Treba bo zlo zagrabiti drugje:

VINO pristoja in potemtipe bitite pri
Centralni vinarni
v Ljubljani

Na čelu donjače poljske pehote pa so udarili na okope na treh drugih mestih gospodje Kobilecki, Mihael Zehrovski, Piotrković in Galecki. Najstrašnejši boj je zadivil pri glavnih vratih, skozi katera je šla put v Jassy, kjer so se Mazuri spoprijeli s stražo Husseina paše. Le-temu je šlo poglavito za ta vrata, kajti skozi nje se je mogla vtiči v tabor poljska konjenica; zato je sklenil braniti jo najrdovratneje in neprenehoma je pehal k njim oddelke janičarjev. Domača pehota, ki se je spočetka polastila vrat, je napenjala nato vse sile, da bi se pri njih odbržala. Odganjali so jih topovi i ntoča krogel iz pušk, poleg tega pa so stopala iz oblakov dima vedno nova krda bojnikov, ki so hitela k naskoku. Tedaj gospod Kobilecki ni čakal, da pridejo do njega, ampak se je metel proti njim kakor razljučen medved in dve steni ljudi sta se gnetli in prevrtili, stiskali in se mešali med seboj in divjali v potokih krvi in na kupih človeških teles. Bili so se tam z vsakovrstnim orožjem: s sabljami, noži, kopiti mušket, lopatami, drogi, rezivniki, se obmetavali s kamenjem; naposled se je včasih napravila tako strašna gneča, da so se ljudje grabili čez pas in se borili s pestmi in zobmi. Hussein je dvakrat poskušal zlomiti pehoto s pomočjo konjeniškega navala, toda pešci so vsakokrat planili nanjo v tako sekstrapešči da ordinarno rezolucije (izredno odločnostjo), da se je konjenična moral v neredu umakniti. Srednjič se je Sobieski usmili njihovega dela in jim poslal vse taborsko služabništvo na pomoč.

Na čelo se jim je postavil gospod Motovillo. Ta sodruga, po navadi neporabna za boj in oborožena z vsakovrstnim orožjem, je vendarle skočila s tako strastnostjo, da se ji je čudil sa hitman. Morda jih je podžigala želja po plenu; morda jih je zgrabilo navdušenje, ki je ta dan poliviljalo vso vojsko, skratka, udarili so z vso silo na janičarje in se začeli z njimi pretepali tako srdito, da so jih v prvem

obnoviti oni občestveni duh naše vasi, ki je nekda obstojal. Preumeriti vso kmetovo misljenje v pravo kmetško skupnost, v največjo povezanost kmetičke družine. In posebno: izboljšati gospodarsko stanje naše vasi.

Ko se bo gospodarski položaj našega kmetja izboljšal, se bodo izboljšale tudi prevžilkarške razmere. Tedaj bomo ali lahko korak naprej. Začeli bomo razmišljati o starostnem zavarovanju na kmetih. Če bomo pa delali obratno, bomo podobni onemu, ki je začel graditi hišo pri strehi.

NAZNANILA

Pregled slovnice slovenskega knjižnega jezika

Prof. Bunc je izdal »Pregled slovnice slovenskega knjižnega jezika«. Pregled zasluži posebno pozornost vseh ljubiteljev slovenskega jezika, širše javnosti, kakor tudi šolci, kateri je predvsem namenjen. In mistim, da je pravilno govorjen in pisani materin jezik naša največja dolžnost, a ne le dolžnost, temveč tudi ponos.

Pregled slovnice obravnava jezik z modernega sodobnega vidika ter sloni na ustaljenih jezikovnih oblikah. Sestavljen je na podlagi Breznikov slovnice in Breznik-Ramovševoga pravopisa. Marsikatero poglavje je spopolnjeno z novimi dosi, vse pa hoče v kratki in zgoščeni obliki ter številnimi primeri prikazati sliko današnjega pismenega jezika. Namenjen je predvsem praktični uporabi, zato ima na koncu pridejanih okoli 170 vprašanj za pregledno ponovitev.

V Uvodu so podani glavni pojmi o vlogi jezika v človeškem življenju, označene so vrste jezikov in nasteti zastopniki indoevropske družine, kamor spadajo tudi slovenski narodi. Nato pride avtor na slovenščino, predstavi s pomočjo posebnega zemljevida glavne slovenske narečne skupine, očrta pojem, postarek in razvitek knjižnega jezika, pretehta praktično in znanstveno vrednost črkopisa ter na sešnanj s razdelitvijo slovnice, ki obsega sedem poglavij.

V Glasovni se obdelani govorniki organi in njihova zloga pri tvorjenju glasov.

V Oblikoslovju leži poudarek na praktični strani. Pri sklanjanju in sprejanju opozarja se stavljalec na razne posebnosti in avari pred napakami.

Poglavje o skladnji pojasnjuje grajenje stavkov, ki jih razvršča po vsebini in obliki, govori o besednem redu, o rabi sklonov, časov, naklonov in načlov. Vse v lahki in nazorni obliki.

Besedotvorje odkriva zanimivo pot nastajanja in tvorjenja novih besed po oblikovni strani, pomenslovlje pa nas vodi v tajno smevanje naše narodne duše, ki je dajala v teku dolgih stoletij besedam in oblikam različne pomene in jih spreminjala.

V Pravopisu so podana pravila za rabo velikih in malih črk, za pisanje tujih lastnih in običnih imen, za deljenje besed, za pisanje skupaj in narazen, za rabo naglasnih znamenj, kratice in ločil.

Posebej je obdelano pravorečje. Naša pisava je trbojednalsna in ima svoje osnove že pri Trubarju, zato ni došla v skladu z živim izgovorom. Sprito tega je določitev pravičnega izgovora, izgovarjanje kratkih in nenaglasnih vokalov itd. važna naloga. Povsod poudarja razliko med črko in glasom (polglasnik, trdi l, glas v itd.). Tako uravnava govor daje knjižnemu jeziku kulturni pečat in združevalno moč.

Takšna je v kratkem vsebina tega pomembnega Pregleda, ki naj pride vsakemu v roke, da mu odkrije domačega jezika »pravičnost in lepoto«.

n. Rakaj venec za ljudsko petje. Priredil dr. France Kimovec. Cena izvodu 1.50 din. Toplo priporočamo!

n. Novo cerkev sv. Antona bo 22. septembra posvetil škof dr. Gregorij Rožman na Veliki Loki pri Višnji gori. Opravilo se začne ob 9 dopoldne. Tujci-romarji imajo dopoldne in popoldne ugodno zvezo tako s postaje Višnja gora, kakor tudi z Žalne proti Ljubljani in Novem mestu. Castillei sv. Antona povabljani, pridite!

n. Smarje pri Ljubljani. Tukajšnji F. O. bo priredil v nedeljo 22. septembra s sodelovanjem D. K. telovadno akademijo z izbranim sporedom. Vse naše prijatelje in vse tiste, ki z zanimanjem in blagohotno spremljajo naše mladinsko delo, vabimo k obilni udeležbi. Na svidenje!

navajo pahnili od vrat tako daleč, kakor nese strel iz muške Hussein je vrgel v to zmedo nove polke in boj, ki se je v trenutku obnovil, je trajal cele ure. Ta čas pa je Koricki na čelu izbranih polkov močno zasedel vrata, oddalec pa so se premaknili huzarji kot ogromen pitč, ki se počasi pripravljajo za polet in se začeli pomikati proti vratom.

Ob istem času je prihitel ordonane k letmanu od vzhodne strani tabornišča.

»Gospod vojvoda belski je v okopih!« je kriknil ves zasopel.

Za njim drugi:

»Gospoda hetmana litevska sta v okopih!«

Za njima so prihiteli drugi, vsak z isto vestjo. Mrak je že legal na zemljo, hetmanovo obličje pa se je svetilo. Obrnil se je k gospodu Bidžinskemu, ki je bil takrat pri njem in rekel:

»Zdaj je vrsta na konjenici, toda to se zgodi šele jutri.«

Vendar ni bil še ne v poljski ne v turški vojski vedel in si tudi misli ni, da namerava letman splošni naskok vseh sil odložiti na drugo jutro. Saj so ordonanci častniki skočili k ritmojstru z naročilom, naj bodo vsak trenutek pripravljeni. Pehota je stala v strasnih vrstah, konjenici so sablje in kopja v rokah gorele. Vsi so nestrpno čakali povelja, zakaj ljudje so bili lačni in prezeblji.

Toda povelje ni prišlo, med tem pa so ure potekale. Nastala je noč in bilo je tema kot v rogu. Že podnevi je začelo deževati, o polnoči pa je zadivil vihar z ledenim dežjem in snegom. Mrak je bilo, da je šlo ljudem do kosti; konji so komaj le mogli stati na svojem mestu. Ljudje so drevneli. Tudi najhujši suh mrak bi ne mogel biti tako občutno oster kakor ta vihar, sneg in dež, ki je sekal kakor z bičem. Ker so neprestano pričakovali gesla, ni bilo mogote misliti na to, da bi jedli, pili ali zakurili ogenj. Z vsako uro je postajal čas

strašnejši. Bila je to znamenita noč, noč muke in sklepetanja z zobmi. Povelja ritmojstru: »Stoj, stoj!« so se oglašala vsak trenutek in na samozatajevanje navajeni vojaki je stal popolnoma pripravljen negibno, a potrpečljivo.

Nasproti pa so stali v dežju, viharju in temi prav tako pripravljeni odvrečeni turški polki.

Tudi med njimi ni nihče zakuril ognja, nihče ni jedel ne pil. Pričakovali so vsak trenutek naskok vseh poljskih vojaških sil, zato niso mogli spahiji spustiti sabelj iz rok, janičarji pa so stali kot zid s puškami, pripravljenimi za strel. Vztrajni poljski vojak, vajen strogih zim, je tako noč lahko prenesel, toda ti ljudje, vzrasli v milem podnebju Rumelije ali sredi palm Male Azije, so trpeli več, kakor pa so mogle prenesti njihove moči Husseinu je navsezadnje postalo jasno, zakaj Sobieski ne mara pričeti z naskokom: saj je bil v poledeneli dež najboljši poljski zaveznik. Bilo je očito, da bodo spahiji in janičarji, če bodo morali stati tako dvanajst ur, jutri padali kakor snopi in se še braniti ne bodo poskušali, vsaj dotlej, dokler jih ne razgreje bitka sama s svojim ognjem.

Uvideli so to Poljaki in Turki. Okoli štirik zjutraj sta prišla k Husseinu dva paši: Janiš paša in Kiaja, poveljnik janičarjev, star, izkušen in znamenit bojevnik. Obema je bil obraz poln žalosti in skrbi.

»Gospod,« je prvi rekel Kiaja, »če bodo moje »ovčice« tako stale do svita, ne bo treba zanje ne krogel ne mečev!«

»Gospod,« je rekel Janiš paša, »spahi mi bodo od mraza vsi premrli in se jutri ne bodo bili!«

Hussein si je trgla brado, ker je naprejel videl poraz in lastno pogubo. Vendar kaj naj bi storil? Če bi tudi samo za minuto dovolil razrahljati bojni red, da bi si ljudje zakurili in se s toplo jedjo ogreli, bi še tist trenutek

Kako podražujejo cene živilom

Kako znajo verižniki lepo zaslužiti in umetno podraževati cene živilom, dokazuje primer, ki so ga odkrili v Zagrebu. Trgovec Milan Pašić je kupil 120 vreč moka iz nekega mlina v Pančevu. Moč je vso moko potem prodal trgovcu Dimitroviću po 4.25 din za kilogram, ta pa jo je takoj naprej prodal in sicer kar po 6.50 za kg in sicer nekemu Weissu. Weiss pa prodal vso to moko trdki Wolf in Wellner že po 7.25 din. Če ne bi pri zadnjih dveh posegle vmes oblasti, se bi to verižništvo nadaljevalo v nedogled in bi nazadnje moka prišla v roke potrošnikom po neznansko visokih cenah. Vidimo, da je samo v tem pri-

meru špekulacija poglajala ceno moka od 4.25 na 7.25, ne da bi bila za to podana dejanska potreba. Oblast je seveda vse skupaj prijela, moko zaplenila, vse verižnike pa poslala na prisilno bivanje v Liko. V celem so do petka poslali iz Zagreba 11 verižnikov na prisilno bivanje. Nič boljši niso trgovci iz manjših mest. V Čakovcu so prijeli trgovca Viljema Deutscha, ki je skrival čebulo, v Karlovcu pa trgovce Ernesta Eislerja, Pavla Becka in Guida Hahna, ki so skrivali cele vagone kornice. Zanimivo je, da skoraj vsa imena zvenijo po judovski in zato bi ne bilo napak, če bi oblasti tudi judovskemu vprašanju posvetile več pozornosti.

Zimska kmetijska šola pri Sv. Juriju

Zimska kmetijska šola v Sv. Juriju ob južni železnici prične svoj I. tečaj dne 4. novembra 1940 ter sprejme vanj do 24 učencev. Ta tečaj je petmesečen in traja do 31. marca 1941. Učenci, ki ga dovršijo, bodo prihodnjo jesen sprejeti v II. tečaj, ki bo trajal prav tako pet zimskih mesecev.

Prednost zimske kmetijske šole tiči v tem, da se kmečki sinovi pozimi teoretično in deloma praktično izobrazijo v vseh kmetijskih panogah, poleti pa pomagajo doma na kmetiji. Tako ima kmet zanesljivega delavca doma tedaj, ko ga najbolj potrebuje. To je posebna važnost v današnji dobi, ko mora toliko naših kmečkih fantov in moč ob času najhujšega dela na orožne vaje. Druga prednost je v tem, da kmečki gospodar laže poravnava v enem letu osrbovalnino za pet mesecev kot pri celotni kmetijski šoli za enajst in pol meseca.

V zimsko šolo se sprejemajo najmanj 16 let stari sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na domači kmetiji. — Prošnji za sprejem je priložiti: kratni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o navednosti, izjavo staršev oziroma varuha (banovinski kolek za 4 din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja ter izjavijo, da ostane prosilec po dokončani šoli na domači kmetiji, končno davčno ali

obštinsko potrdilo (brez kolka) o velikosti posestva in višini letnih neposrednih davkov; to zaradi dosega banovinskega prispevka. Navesti je tudi točen naslov prosilca in zadnjo pošto.

Gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Oskrbovalna zrna mesečno 100 do 200 din, po premoženjskih razmerah staršev in se plačuje mesečno naprej. — Pri vstopu v šolo preišče šolski zdravnik zdravstveno stanje učencev; bolni se odklonijo.

Lastnorodno pisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din, je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole v Sv. Juriju ob juž. žel. najpozneje do 1. oktobra 1940. Vsa potrebna pojasnila daje ravnateljstvo.

Kmetije! Pošljite svoje sinove v kmetijske šole!

Radio Ljubljana

Četrtek, 19. sept.: 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Duet harmonik, 14 Poročila, 18 Rad. orkester, 18.40 Rdeči križ v Jugoslaviji in v Sloveniji (Jos. Skalar), 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 19.50

Deset minut zabave, 20 Flauta solo s klavirjem, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Rad. orkester.

Petek, 20. sept.: 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Salonski orkester, 14 Poročila, 14.10 Turistični pregled, 18 Zenska ura: Potreba vzgoje k spoštovanju in pokornosti (Ivanka Velikonja), 18.20 Plošče, 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 19.50 Za planince, 20 Plošče, 20.30 Koncert operne glasbe, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Citraški trio Vesna.

Sobota, 21. sept.: 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Plošče, 14 Poročila, 17 Otroška ura (Manca Komanova), 17.30 Plošče, 17.50 Pregled sporeda, 18 Rad. orkester, 18.40 Pogovori s poslušalci, 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 20 Zunanje politični pregled (dr. A. Kuhar), 20.30 To storil je neznan koren... Vesela igra; za radio napisal Ježek; izvajajo Hani rad. družino, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Radijski orkester.

Nedelja, 22. sept.: 8 Jutranji pozdrav, 8.15 Radijski jazz, 9 Napovedi, poročila, 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve, 9.45 Verski govor (prior Valerian Učak), 10 Salonski kvintet, 11.45 Sestre Finkove pojo, 12.30 Objave, 13 Napovedi, 13.02 Radijski orkester, 17 Kmet. ura: Kmetijski tisk (Ludvik Puš), 17.30 Koncert Delavskega pevskega društva, 18.15 Plošče, 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 20 Slovenski vokalni kvintet, 21 Rad. orkester, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Gosli in kitara.

Ponedeljek, 23. sept.: 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Rad. orkester, 14 Poročila, 18 Bolezni črevesja (dr. Božena Lavričeva), 18.20 Plošče, 18.40 Delo naše postaje v prihodnjem letu (prof. Fr. Koblar), 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 20 Plošče, 20.30 Večer operne glasbe, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Veseli trio.

Sreda, 24. sept.: 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 11 Šolska ura, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Rad. orkester, 14 Poročila, 18 Plošče, 18.40 Glasbeni spored naše postaje v prihodnjem letu (dr. A. Dolinar), 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 19.50 Deset minut zabave, 20 Rad. orkester, 21.30 Plošče, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Cimermanov kvartet.

sledil naskok. Saj so se še tako od časa do časa od nasipov oglašale trobente, kakor da bi se že nameravala konjenica gibati.

Paši Kiaja in Janiš sta videla samo en izhod: naj ne čakajo več na naskok, ampak naj takoj z vso silo sami udarijo na sovražnika. Nič za to, da stoji pripravljen; vendar ker hoče sam napasti, ne pričakuje napada. Morda se posreči izrinuti ga iz okopov; v zadnjem primeru, v ponočni bitki, je poraz verjeten, v jutranji gotov.

Toda Hussein se ni upal izvršiti nasvet starih bojnikov.

»Kako to?« je dejal: »Razrezala sta majdan z rovi, ker sta videla v njih edino rešitev pred to peklenško konjenico; zdaj pa naj sami rove prekoračimo, da se izpostavimo pogubi! Vajin svet in vajino svarilo je bilo to, zdaj pa govorita nekaj drugega!«

In ni dal povelja. Ukazal je samo s topovi streljati proti nasipom, na kar je gospod Koutski isti trenutek odgovoril z velikim uspehom. Dež je postajal vedno bolj leden in je vedno strašneje rezal, veter šumel, tulil, prodiral skozi obleko in kožo in ledeni kri v žilah. Tako je prešla ta dolga listopadova noč, v kateri so oslabele moči islamovih bojnikov in se je obup obenem s slutnjo poraza polastil njih src.

Ko se je začel dan delati, je žel Janiš paša še enkrat k Husseinu, da bi mu svetoval, naj bi se v bojnem redu umaknili tja do mostu čez Dnjestr in tam oprezno začeli bojno igro. Zakaj če se vojska ne ustavi konjeničnemu navalu, je dejal, se reši čez most na drugo stran in reka jo zavaruje. Kiaja, poveljnik janičarjev, pa je bil drugačnega mnenja. Sodi je, da je za Janišev svet že prepozno, poleg tega pa se je bal, da če bi se razglasil ukaz za umik, bi takoj splošen strah in trepet prevzel vojsko. Spahi morajo s pomočjo džamaka vzdržati prvi naval konje-

nice nevernikov, tudi če bi morali vsi poginiti. Ta čas jim prihitijo janičarji na pomoč, in ko bo prvi naval nevernikov zadržan, morabit Bog pošlje zmago.

Tako je svetoval Kiaja in Hussein se je pridružil njegovemu svetu. Konjeniške trupe turške vojske so se pomaknile naprej, janičarji pa in džamak so se postavili v bojnem redu za njimi okoli Husseinovih šotorov. Njih globoke vojne čete so nudile krassen in grozen pogled. Belobradi Kiaja, lev bojiš, ki je doslej vodil vojske samo do zmag, je letal ob stranjnih vrstah, krepil in dvigal duha, spominjajoč na prejšnje boje in zmage. Njim pa je tudi bila bitka ljubša kakor to brezdelno postavljanje v slabem vremenu, dežju, pričakanju in mrzli vihri, ki je do kosti rezala v telo; čeprav so torej njih odrevenele roke komaj mogle držati puške in kopja, so se vendar tolažili, da se v boju ogrejejo. Z mnogo manjšim pogumom so čakali na naskok spahi, prvič zaradi tega, ker so bili prvemu navalu izpostavljeni oni, drugi pa zato, ker je služilo med njimi mnogo prebivalcev Male Azije in Egiptčanov, ki so bili za mraz ne navadno občutljivi in so po tisti noči ostali komaj še živi. Tudi konji so trpeli ne malo, in čeprav so imeli sijajno opremo na sebi, so vendar povešali nozdrvi k zemlji in puhali iz njih oblake sopenar. Ljudje z osinčimi obrazi in ugaslim pogledom se mislili niso na zmago. Mislili so samo na to, da je smrt boljša kakor pa taka muka, kakršno so morali prestopati v pretekli noči, najboljši pa je beg do prejšnjih bivališč pod vroče sončne žarke.

Med poljskim vojaštvom je nekaj desetorice ljudi, ki niso imeli zadosti obleke, na nasipih zmrznilo, ko se je delal dan, vobče pa je pehota in konjenica prenesla mraz mnogo boljše nego Turki, ker jih je krepila nada na zmago in skoraj slepa vera, da če je hetman odločil, naj v slabem vremenu zmazujejo, mora

gotovo biti to trpljenje njim v dobro, Turkom pa v zlo in pogubo. Vendar so tudi oni z veseljem pozdravili prvi svet ranega jutra.

Prav o tem dnevnem času se je pojavil gospod Sobieski na okopih. Zarje ta dan ni bilo na nebu, a zarja je bila na njegovem obrazu, zakaj, ko je opazil, da se hoče sovražnik z njim biti v taborišču, je že bil prepričan, da prinese ta dan strahovit poraz Mohamedu. Zato je jездil od polka do polka in ponavljal: Za oskrnjene cerkve! Za sramotivne Najsvetejše Device v Kamencu! Za krivice, prizadete krščanstvu in ljudovladji! Za Kamenec! Vojaki pa so gledali grozeče, kakor bi hoteli reči: Komaj že stojimo! Pusti nas, veliki hetman, pa boš videl! Svetloba in sivkasta luč ranega jutra j epozajala z vsakim trenutkom jasnejša: iz meglenega mraku so se vedno razločnejše pomalajale vrste konjskih glav, postavle ljudi, sulice, praporci, slednjič pehotni polki. Ti so se tudi začeli najprej gibati in so se v megli valili proti sovražniku kakor dve reki ob straneh konjenice; potem je odrinila lahka konjenica, ki je samo po sredi pustila široko cesto, po kateri bi o primernem času navalili huzarji.

Vsak polkovnik pehote, vsak ritmojster je že imel navodilo in je vedel, kaj mu je treba storiti. Topništvo gospoda Koutskega se je začelo vedno močnejše oglašati in izzivalo na turški strani prav tako močan odgovor. Med tem so zagrmeli muškete, ogromno vpitje so je razleglo po vsem taboru — začel se je naskok.

Megleno ozračje je sicer zastiralo pogled, toda odmevi boja so prihajali do kraja, kjer so stali huzarji. Slišati je bilo rožljanje orožja, vpitje ljudi. Gospod hetman, ki je bil doslej ostal pri huzarjih in se razgovarjal z gospodom vojvodo ruskim, je nenadoma umolknil in začel prisluškovati, potem pa je rekel vojvodi. Dalje prihajajo.

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

CENIK IN VZORCI ZASTONI

NAJVEČJA DOMAČA TRGOV-
SKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Sternnecki
CELJE 19

SUKNO, KAMGARN, VOLNENO, FLANEL, BARHENT, PLATNO, SVILA, DELENI

Otok Malta

Med Sicilijo in Tunisom štrlijo 250 m visoke apnenaste in peščene pečine iz morja. To so Malteški otoki, ki merijo komaj 300 kv. kilometrov, pa so že več stoletij zaradi svoje zemljepisno-politične lege velikega strateškega pomena. Mimo tega je pristanišče glavnega mesta La Valette že prirodno vojaško pristanišče, v čigar prostiranih proti morju zaključenih zalivih ima vse angleško sredozemsko brodovje dovolj prostora. Iznad teh pristanišč štrlijo kvišku skale štirih močih, pa že zastarelih trdnjav: San Elmo, Tigné, Ricasoli in San Angelo. S teh trdnjav je Anglija skozi vse 19. stoletje in prav do teh dni obvladovala zahodno-vzhodno pol skozi Sredozemsko morje v Orient, in prav vse je storila, da je bila Malta opremljena z vsem, kar koli je potrebno za moderno vojskovanje. V zalivu Marza so leta 1936 zgradili letalsko oporišče, podzemsko skladišča goriva in postojanke protiletalskih topov.

Malta s stranskima otokoma Comino in Gozo je od leta 1090, ko se je zrušila nadvlada Arabcev nad Sredozemskim morjem, spadala k Siciliji. Tudi ko je leta 1530 cesar Karel V. vrhovo oblast nad otoki izročil redu malteških viteзов, ni bila prekinjena ta trdna povezanost, marveč se je še bolj okreplila, ko so postale vedno večje pomorske zveze bolj in bolj živahne. Šele leta 1880 je angleška vlada izdala odlok, ki so smeli biti po njem veljavni le še angleški funti in šilingi. Tako je bila tudi po zunanje porušena sleherni vez s srednjim italijanskim kraljestvom.

Malta ima 250.000 prebivalcev, kateri govorijo italijan-ki jezik in pa malteško narečje, mešanico iz arabščine in italijanščine. Duhovščina je italijanska in tudi kupijski peski potekajo v italijanskem jeziku. Angleži, kot gospodarji niso bili kdo ve kaj priljubljeni in 1. maja 1930 je zaradi prevelike ljubezni prebivalstva do Italije angleška vlada ukinita ustavo in izročila upravo nad otoki vojaškemu guvernerju, ki vlada po vojaško. Dne 20. januarja 1932 je angleška parlamentarna preiskovalna komisija na Malto predložila v Londonu dolgo poročilo, ki je le preveč razločno povedalo, da bi italijanski jezik rajši izgubil z Malte... Prebivalstvo s tem seveda ni zadovoljno, saj jih ima več tisoč sorodnike na Siciliji, več tisoč pa jih hodi v Italijo na delo, medtem ko Maltežani ne smejo v angleške kolonije, dasi se to prebivalstvo mora izseljevati, ker doma nima dovolj kruha. Kot živali in vročega podnebja vajeni delavci so Maltežani prav zaželjeni kot delavci v severnoafriških pokrajinah kot v Tunis, Tripolisu in Cirenajki, a tudi v Egiptu. Po vseh teh krajih že desetletja opravljajo najhujša dela. Kdorki biva na Malti in govori s skromnimi, preprosti domačini, bo kmalu spoznal, da jim Angleži niso pri sreči.

Malto so dolgo smatrali kot nezavzetno trdnjavo velikega strateškega pomena, vendar je zdaj ta nezavzetnost že dvomljiva. Ko se je v dneih abezinske vojne postril položaj v Sredozemlju, je postala trdnjava Malta spet jako važna. Takoj se je zbralo vse angleško sredozemsko brodovje v Malto. Toda Italijani niso počivali in so takoj položili venec svojih podmornic krog otokov. Italijanski listi so objavili zanimive risbe. Videl si zemljevid Sredozemlja. Na njem so bila narisana italijanska letalska oporišča in veliki krogi, ki so kazali akcijski radij italijanske letalskega orožja. Na vsem Sredozemskem morju kar ni bilo več nobenega takega prostorčka, ki ga italijanska letala ne bi mogla doseči. Tedaj pa so Angleži odpluli z ladjami z Malte v vzhodno Sredozemsko morje proti Aleksandriji in Cipru. Angleži takrat niso zaprli Sueškega prekopa italijanskim ladjam.

Malta ni več nezavzetna utrdba in nič več tisti zapah med vzhodom in zahodom Sredozemlja, ki bi se ne dal odpahnuti. Veliki pomen letalskega orožja je omejil strateški pomen Malte.

Prekljic. Podpisana Peklaj Ivana, posestnica, Sinja gorica štev. 2 pri Vrhniki obžalujem in preklicujem kot neresnično odtekel nepoštenosti napram gospe Jeraj Ivani, posestnici iz Bevč št. 33 pri Vrhniki in se zahvaljujem za odstoj od tožbe
Peklaj Ivana

Bolnišnica za zapuščene živali. Ameriški ljubitelj živali Winburne je v mestu Bievre blizu Pariza ustanovil bolnišnico za zapuščene živali, tako rekoč za ostarele živali. Bolnišnica je stala lepo vsoto 2 milij. frankov in bodo v njo po namenu ustanovitelja sprejemali le živali brez gospodarja, ali katerih gospodar ne more plačati stroškov živinodržavnika; bolan človek v to bolnišnico itak nima dostopa, naj bo zapušen ali ne. Ob vstopu v bolnišnico je napis: »Sem ni dovoljeno voditi živali, katerih gospodarji so bogati. Tu dobijo dolžno oskrbo le živali revnih, zato je bolnišnica ustanovljena. To ni zavod za lepotačanje, sem živali ne pridejo na česanje ali da bi jim strigili česa ali sekali repove.« Bolnišnica ima velike prostore, kamor dan za dnem ljudje prinašajo domače živali vseh vrst, in bolnišnica vsaki potrebo po njenih potrebah. — Kakor taki reči »samo na sebi ni kaj oporekati, dobro bi morda le bilo, če bi takemu Amerikanen poslali nekaj slik ljubljanske bolnišnice z napisom: »Pogled v bolniško sobo tretjega razreda.«

V »Domoljubu« imajo oglaš
najboljši uspeh!

Prve plinske maske

Prve plinske maske so uporabljali v svetovni vojni 1914—1918. Uvedel jih je poročnik Nasmith, komisar kanadskega Rdečega križa; sedaj se nahaja v Londonu. On sicer ni že vnaprej pripravil mask, da bi jih vojaki v primeru nevarnosti lahko že uporabljali, temveč ga je k temu prisilila plinska vojna. Nasmith je vodil takrat v Franciji neki vojaški laboratorij. Nekega dne je videl, kako se spuša rumenozeleni oblak nad rove kanadskih vojakov. Takoj je spoznal nevarnost, ni je pa mogel več preprečiti. On sam je s svojimi vojaki postal žrtev zastrupljenja s strupenim plinom. Videl je, da je glavna sestavina plina klor in je takoj našel sredstvo za preprečitev od tega plina preteče nevarnosti. V svojem laboratoriju je imel natrijev sulfat za razkuževanje pitne vode. Z njim je polil vato ter jo razdelil vojakom kot sredstvo proti učinkovanju klora, dokler niso izdelali pravih mask.

Ob obletnici

smrti prečastitega gosp. dekana Janka Cegnarja.

Po hribih moravskih mi ajda zori,
iz naših zvonikov pa žalost doni,
zvonovi moravški ološno pojo,
čez hribe nam grenko novico nesó:
»Ko imaj imeja je ajda svoj svet,
zapustil prebija je Cegnar ta svet.«

Svetniške bil duše je biagi dekan,
se trudil za svoje ovčice pozna.
Za druge — ne zase — je delo vrtil,
je rane sketleže prosečim bladi.
Ko sam je v uboštvu, v trpljenju živel,
na srečo je drugih navdušen goril.

Zatorej sklenimo k molitvi roke,
prosimo njegovo svetniško sree:
»Pri Bogu prežite, o Janko, za nas,
nesite prošnje pred Marjini obrabi!
Hvalezni vam ajdov polagamo cvet
na grob vaš, ki v dušah se rdi nam ves svet.«
Zalimbaraki

n V Ajdovcu pri Žužemberku bo dne 22. septembra farni dan. Začel se bo ob pol 10 s službo božjo. Nato bo zborovanje, na katerem bosta govorila senator dr. Kulovec in urednik Terseglav. Popoldne ob 2 telovadni nastop, nato prosta zabava. Ob tej priliki bo odprta tudi Gnidovčeva soba, v kateri bo mogel vsak videti zanimive stvari, ki spominjajo na življenje pokojnega škofa. Vse okolišnje prijatelje in znance lepo vabimo!

